

CANONUL MARE

Alcătuire a Sfântului Părintelui nostru Andrei Criteanul

Cântarea 1, glasul al 6-lea:

Irmosul:

Ajutor și acoperitor S-a făcut mie spre mântuire. Acesta este Dumnezeuul meu și-L voi slăvi pe El; Dumnezeuul părintelui meu și-L voi înălța pe El, căci cu slavă S-a preaslăvit (**de două ori**).

Stih: Miluiește-mă, Dumnezeule, miluiește-mă.

De unde voi începe a plânge faptele vieții mele celei ticăloase¹? Ce începere voi pune, Hristoase, acestei tânguiri de acum? Ci ca un milostiv, dă-mi iertare greșalelor².

Vino, ticăloase suflete, împreună cu trupul tău, de te mărturisește la Ziditorul tuturor. Și îndepărtează-te de acum de nebunia cea mai dinainte și adu lui Dumnezeu lacrimi de pocăință.

Râvnind neascultării lui Adam³ celui întâi-zidit, m-am cunoscut pe mine dezbrăcat de Dumnezeu⁴, și de împărăția cea pururea fiitoare și de desfătare, pentru păcatele mele⁵.

¹ Imnograful începe printr-o adâncă pocăință, ni se descoperă inima tainei spovedaniei care aduce sufletul răvășit de păcat la viață nouă.

² Troparul acesta amintește de Plângerile lui Ieremia, cu precădere la Cap. 2, 11 - „*Ochii mei se sfârșesc de plâns, lăuntru meu arde...*”.

³ Adam – primul om, făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Din îndreptățire de sine și învinuirea lui Dumnezeu, pentru a sa neascultare, pierde Raiul împreună cu Eva (Facerea 2, 7).

⁴ Expresia „*dezbrăcat de Dumnezeu*” (Facerea 3, 6-7) arată că omul căzut este *dezbrăcat (golit)* de Harul dumnezeiesc, care este adesea comparat cu o haină (Galateni 3, 27).

⁵ „*De aceea femeia, socotind că rodul pomului este bun de mâncat și plăcut ochilor la vedere și vrednic de dorit, pentru că dă știință, a luat din el și a mâncat.*” (Facerea 3, 6), asemenea se întâmplă și cu sufletul omului căzut, la început privește cu pasiune și curiozitate păcatul, apoi este rănit de săgeata dorinței, sfârșind prin gustarea din păcat.

Vai, ticăloase suflete! Pentru ce te-ai asemănat Evei⁶ celei dintâi? Că ai căzut rău și te-ai rănit amar; că te-ai atins de pom și ai gustat cu îndrăzneală mâncarea cea nechibzuită⁷.

În locul Evei celei trupești, făcutu-s-a mie Evă înțelegătoare gândul cel cu poftă trupească, arătându-mi cele plăcute, și gustând pururea din băutura cea amară⁸.

După dreptate a fost lepădat Adam din Eden⁹, nepăzind singura Ta poruncă, Mântuitorule. Dar eu, care am călcat totdeauna cuvintele Tale cele dătătoare de viață, ce voi pătimi?

Covârșind eu de bunăvoie uciderea lui Cain¹⁰, m-am făcut cu știință ucigaș al sufletului, umplându-mi trupul de viermi, și războindu-mă împotriva lui, cu faptele mele cele rele¹¹.

Nu m-am asemănat, Iisuse, dreptății lui Abel. Daruri bine primite nu Ți-am adus Ție niciodată, nici fapte dumnezeiești, nici jertfă curată, nici viață fără prihană.

Precum Cain așa și noi, ticălosule suflete, am adus fapte murdare Făcătorului tuturor și jertfă vrednică de mustrare și viață netrebnică; pentru acestea ne-am și osândit împreună.

Ziditorule, făcându-mă lut viu, ai pus întru mine trup și oase și suflare și viață; dar, o! Făcătorul meu, Mântuitorul meu și Judecătorul meu, primește-mă pe mine cel ce mă pocăiesc.

⁶ Eva – prima femeie, făcută de Dumnezeu din coasta lui Adam. Din neascultare, gustă din pomul cel oprit, al cunoașterii binelui și al răului (*după unii dintre sfinții părinți ar fi vorba de smochin, al cărui fruct este dulce și lipicios, asemenea păcatului care la început este atrăgător, ca mai pe urmă să aducă gustul cel amar*), îl îndeamnă la păcat și pe Adam, și pierd împreună Raiul (Facerea 2, 18).

⁷ Omul, după cădere, a moștenit o înclinație spre păcat după cum observăm în Romani 7, 17-23.

⁸ Băutura cea amară este păcatul săvârșit de om - „*Iar dacă fac ceea nu voiesc eu, nu eu fac aceasta, ci păcatul care locuiește în mine*” (Romani 7, 20).

⁹ Este vorba de Grădina Eden (Facerea 2, 8), o așezare descrisă în Cartea Genezei ca fiind locul unde primul om, Adam, împreună cu Eva, au trăit după ce au fost plăsmuiți de Dumnezeu.

¹⁰ Fiul cel mare a lui Adam și lui Eva. Cain a fost agricultor, iar jertfa sa nu a fost bineplăcută lui Dumnezeu, căci nu a adus *din cele mai bune ale sale*, așa cum a făcut fratele său Abel. Din invidie și ură, Cain îl omoară pe Abel și devine primul ucigaș pe fața pământului (Facerea 4,8).

¹¹ Imnograful mărturisește că și-a omorât conștiința, vocea lui Dumnezeu, sădită în fiecare suflet asemenea lui Cain care și-a ucis fratele.

Mărturisesc Ție, Mântuitorule, păcatele pe care le-am făcut, și rănila sufletului și ale trupului meu, care tâlhărește le-au pus înlăuntrul meu gândurile cele ucigătoare¹².

De am și greșit, Mântuitorule, dar știu că ești iubitor de oameni; bați cu milă și Te milostivești fierbinte; pe cel ce plânge îl vezi, și alergi ca un părinte, chemând pe cel rătăcit.

Pe mine cel lepădat înaintea ușilor Tale, Mântuitorule, măcar la bătrânețe nu mă lăsa în iad, deșert, ci, mai înainte de sfârșit, ca un iubitor de oameni, dă-mi iertare greșalelor.

Eu sunt cel căzut între tâlhari, în gândurile mele; cu totul sunt rănit acum de ele și plin de bube; dar Tu însuși venind de față, Hristoase Mântuitorule, vindecă-mă.

Preotul, văzându-mă mai înainte, a trecut de mine, și levitul, văzându-mă gol în nenorocire, nu m-a băgat în seamă; iar Tu, Iisuse, Cel ce ai răsărit din Maria, venind de față, miluiește-mă¹³.

Mielule al lui Dumnezeu, Cel ce ai ridicat păcatele tuturor¹⁴, ridică de la mine lanțul cel greu al păcatului și, ca un milostiv, dă-mi lacrimi de umilință.

Vremea este a pocăinței, iar eu vin către Tine, Făcătorul meu; ridică de la mine lanțul cel greu al păcatului și, ca un îndurat, dă-mi iertare greșalelor.

Să nu mă urăști, Mântuitorule, să nu mă lepezi de la Fața Ta; ridică de la mine lanțul cel greu al păcatului și, ca un milostiv, dă-mi iertare greșalelor.

Greșalele mele cele de voie și cele fără de voie, Mântuitorule, cele vădite și cele ascunse, cele știute și cele neștiute, toate iertându-le, ca un Dumnezeu, milostivește-Te și mă mântuiește.¹⁵

¹² Imnograful subliniază interdependența sufletului și a trupului, precum și consecințele păcatului asupra amândurora.

¹³ Este vorba de aluzia la pilda *Samarineanului Milostiv* din Evanghelia după Luca, Cap. 10, 25-27. Potrivit lui Acachie Sinaitul, „*omul care a coborât de la Ierusalim la Ierihon*” este Adam, Ierusalimul este orașul virtuții (dar și *Împărăția lui Dumnezeu*) spre care se urcă, Ierihonul simbolizează iadul (sau *lumea cea căzută*) spre care se coboară, iar tâlharii sunt demonii care atacă firea umană. Preotul este Legea, levitul simbolizează pe proroci, iar samarineanul este Hristos însuși. Rănile sunt neascultarea, dobitocul este trupul lui Hristos. Casa de oaspeți, care primește pe tot omul care voiește să intre, este Biserica. Cei doi dinari simbolizează pe Tatăl și pe Fiul. Gazda este capul Bisericii, căruia aceasta îi este încredințată. Faptul că samarineanul făgăduiește că se va întoarce reprezintă cea de-a doua venire a Mântuitorului Hristos.

¹⁴ „*Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii.*” (Ioan 1, 29) și în aceeași timp „*Ca un miel nevinovat, fără de glas, înaintea celui ce-l tunde, așa nu și-a deschis gura sa*” (Isaia 53, 7).

¹⁵ Cf. a doua rugăciune din taina spovedaniei.

Din tinerețe, Mântuitorule, poruncile Tale le-am lepădat, și mi-am trecut toată viața cu pofte, neîngrijindu-mă și lenevind-mă; pentru aceasta strig Ție, Mântuitorule: măcar la sfârșit mântuiește-mă.

Bogăția sufletului cheltuind-o într-o păcate, pustiu sunt de virtuți creștinești și, flămânzind, strig: Părinte al îndurărilor, apucând înainte, miluiește-mă.

Înainte Ta cad, Iisuse; greșit-am Ție, milostivește-Te spre mine; ridică de la mine lanțul cel greu al păcatului și, ca un îndurat, dă-mi lacrimi de umilință.

Să nu intri cu mine la judecată, vădind faptele mele, cercetând cuvintele și îndreptând pornirile; ci cu îndurărilor Tale, trecând cu vederea răutățile mele, mântuiește-mă, Atotputernice.

Stih: Cuvioasă maică Marie¹⁶, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Tu-mi dă har luminător, din osârdia ta cea dumnezeiască de sus, ca să scap de întunericul patimilor; și să laud din inimă faptele vieții tale cele frumoase, Marie.

Plecându-Te dumnezeieștilor legi ale lui Hristos, la Dânsul ai venit, lăsând pornirile desfătărilor cele neoprite, și toată virtutea, ca pe una singură, cu multă cucernicie ai săvârșit-o.

Stih: Cuvioase Părinte Andrei¹⁷, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Cu rugăciunile tale, Andrei, scapă-ne de patimile cele fără de cinste și te rugăm să ne arăți părtași acum împărăției lui Hristos, pe noi cei ce te lăudăm pe tine, strălucite, cu credință și cu dragoste.

Slavă..., a Treimii:

¹⁶ Se face referință la Sfântă Maria Egipteanca (344-422), care a fost o pustnică din deșert, care s-a pocăit după o viață petrecută în desfrânare (a se citi viața de la sfârșitul canonului). Viața Sfintei Maria Egipteanca a fost scrisă de Sfântul Sofronie, Patriarhul Ierusalimului. Această sfântă a devenit un model de pocăință înălțătoare, asemenea regilor Manase și David, a lui Zaheu vameșul, a tâlharului de pe cruce sau a fiului celui risipitor, din evanghelia de la Luca. Maria Egipteanca a adormit în anul 422 într-un chip vrednic de cinstire. Biserica o prăznuiește în ziua adormirii ei, adică pe 1 aprilie, pe lângă aceasta, ea este pomenită și în Duminica Sfintei Maria Egipteanca, adică în a Cincea din Postul cel Mare.

¹⁷ Se face referință la Sfântul Andrei Criteanul (sec. VII-VIII), care a scris canonul de față. Sfântul Andrei s-a născut la Damasc, într-o familie de creștini. Până la vârsta de 7 ani băiatul nu a vorbit deloc, dar după ce s-a împărtășit cu Sfintele Taine a primit darul vorbirii. Sfântul Andrei Criteanul a studiat Sfânta Scriptură și Teologia, devenind arhiepiscop al Cretei, de unde îi vine și apelativul. Prăznuirea lui în Biserica Ortodoxă se face pe 4 iulie.

Treime, Ființă preaînaltă, Căreia ne închinăm întru o Unime, ridică de la mine lanțul cel greu al păcatului și, ca o milostivă, dă-mi lacrimi de umilință.

Și acum..., a Născătoarei:

Născătoare de Dumnezeu, nădejdea și ajutătoarea celor ce te laudă pe tine, ridică de la mine lanțul cel greu al păcatului și, ca o stăpână curată, mă primește pe mine cel ce mă pocăiesc.

Și iarăși se cântă în amândouă stranele irmosul: Ajutor și acoperitor...

Cântarea a 2-a:

Irmosul :

Ia aminte, Cerule, și voi grăi; și voi lăuda pe Hristos, Care a venit din Fecioară cu trup (de două ori)¹⁸.

Stih: Miluiește-mă, Dumnezeule, miluiește-mă.

Ia aminte, Cerule, și voi grăi; pământule, primește în urechi glasul celei ce se pocăiește lui Dumnezeu și-L laudă pe Dânsul¹⁹.

Ia aminte, Dumnezeule, Mântuitorul meu, cu ochiul Tău cel blând, și primește mărturisirea mea cea călduroasă.

Mai mult decât toți oamenii, eu însumi am greșit Ție; ci Te milostivește, Mântuitorule, ca un Dumnezeu, spre făptura Ta.

Viforul răutăților m-a cuprins, Milostive Doamne; ci, ca lui Petru, întinde-mi și mie mâna Ta.

Lacrimile desfrânatei, Îndurate, și eu le vărs înaintea Ta; milostivește-Te spre mine, Mântuitorule, cu îndurarea Ta.

¹⁸ Irmosul 24 din Oda a 2-a se referă la cântarea pe care Moise a compus-o cu puțin timp înainte de moartea sa, după porunca lui Dumnezeu (Deuteronomul 32, 1-43) – „*Ia aminte, cerule, și voi grăi! Ascultă, pământule, cuvintele gurii mele! Ca ploaia să curgă învățătura mea și graiurile mele să se coboare ca roua, ca bura pe verdeață și ca ploaia repede pe iarbă. Căci numele Domnului voi preamări. Dați slavă Dumnezeului nostru!*” Această cântare reprezintă un protest adresat israeliților, pentru nrecunoștința lor față de Dumnezeu, care mereu le-a purtat de grijă.

¹⁹ Cerul și pământul sunt chemați să fie martorii tăcuți ai pocăinței imnografului și a imnurilor pe care le adresează lui Dumnezeu.

Întunecatu-mi-am, frumusețea sufletului cu plăcerile poftelor, și cu totul toată mintea țărână mi-am făcut.

Ruptu-mi-am acum veșmântul²⁰ cel dintâi, pe care mi l-ai țesut mie, Ziditorule, dintru început; și pentru aceasta zac acum gol.

Îmbrăcatu-m-am acum în haină ruptă, pe care mi-a țesut-o mie șarpele²¹ cu sfățuirea, și mă rușinez.

Căutat-am la frumusețea pomului, și mi s-a amăgit mintea; și acum zac gol și mă rușinez²².

Lucrat-au pe spatele meu toți mai-marii răutăților, lungind asupra mea fărădelegea lor²³.

Pierdutu-mi-am frumusețea cea întâi-zidită și podoaba mea; și acum zac gol și mă rușinez.

Cusutu-mi-a haine de piele păcatul, golindu-mă de haina cea dintâi țesută de Dumnezeu²⁴.

Îmbrăcat sunt cu îmbrăcăminte de rușine, ca și cu niște frunze de smochin²⁵, spre vădirea patimilor mele celor din bunăvoința mea.

Îmbrăcatu-m-am urât cu haina împeștrită și sângerată rușinos, prin curgerea vieții celei cu patimi și iubitoare de desfătări.

Pătat-am haina trupului meu, și am întinat cu totul podoaba cea după chipul și după asemănarea Ta, Mântuitorule.

²⁰ E vorba de haina harului în care era îmbrăcat Adam în Rai. Această haină se redobândește prin pocăință, așa cum ne învață pilda *fiului risipitor* din Evanghelia după Luca, capitolul 15, 11 – 32. În pocăință omul își află iarăși măreția, redevine asemenea lui Dumnezeu.

²¹ Facerea, capitolul 3, 1- 7.

²² Potrivit Sf. Acachie Sinaitul „ochii întotdeauna trebuie păstrați curați, pentru că prin aceste ferestre mici intră moartea”. A se vedea de asemenea și capitolul al 11-lea de la Luca: „Luminătorul trupului este ochiul tău. Când ochiul tău este curat, atunci tot trupul tău e luminat; dar când ochiul tău e rău, atunci și trupul tău e întunecat. Ia seama deci ca lumina din tine să nu fie întuneric”.

²³ Aici este vorba despre o referință la Psalmul 128, 3: „Spatele mi-au lovit păcătoșii, întins-au nelegiuirea lor”. Imnograful se referă la starea omului după cădere, la nenorocirile care au urmat și la războiul duhurilor rele dus împotriva lui.

²⁴ „Apoi a făcut Domnul Dumnezeu lui Adam și femeii lui îmbrăcăminte de piele și i-a îmbrăcat” (Facerea 3, 21).

²⁵ Aluzie la faptul că pomul din care au gustat Adam și Eva era smochin.

Căzut-am întru întristarea patimi lor, și în stricăciunea cea materialnică; și pentru aceasta acum vrăjmașul mă necăjește.

Viață iubitoare de cele materiale și iubitoare de averi alegând eu în loc de sărăcie, Mântuitorule, m-am împresurat acum cu sarcină grea.

Împodobitu-mi-am chipul trupului cu îmbrăcămintea de multe feluri a gândurilor rușinoase și sunt osândit.

Îngrijitu-m-am cu dinadinsul numai de podoaba mea cea din afară, nebăgând seama de cortul dinlăuntru, cel după chipul lui Dumnezeu²⁶.

Făcându-mi urâțenia chip patimi lor mele, prin pofte iubitoare de plăceri, mi-am stricat frumusețea minții²⁷.

Îngropat-am, Mântuitorule, cu patimile frumusețea chipului celui dintâi; dar ca pe drahmă, oarecând, căutându-mă, așa mă află.

Păcătuat-am ca și desfrânata și strig Ție: Eu însumi am greșit! Primește, Mântuitorule, ca mir și lacrimile mele.

Alunecat-am în desfrânare ca David²⁸ și m-am umplut de noroi; dar Tu, Mântuitorule, spală-mă și pe mine cu lacrimile mele.

Fii mie milostiv, strig Ție ca și vameșul; Mântuitorule, curățește-mă; că nimeni din cei din Adam n-au greșit Ție, ca mine.

Nici lacrimi, nici pocăință nu am, nici umilință; ci Tu însuși acestea, Mântuitorule, dăruiește-mi-le, ca un Dumnezeu.

²⁶ „Vai vouă, cărturarilor și fariseilor fățarnici! Că voi curățați partea din afară a paharului și a blidului, iar înăuntru sunt pline de răpire și lăcomie.” (Matei 23, 25) Chipul lui Dumnezeu este în întregul om, sufletul fiecăruia fiind nemuritor - „Nu știți oare că voi sunteți templu al lui Dumnezeu și că Duhul lui Dumnezeu locuiește în voi?” (1 Corinteni 3, 16).

²⁷ Pornirile păcătoase care se află în om nu sunt dezlădăcinate, ele provoacă rănirea trupului și întunecarea minții, distrugându-se astfel curăția minții și pierderea gândurilor celor bune.

²⁸ Sfântul și dreptul rege David a fost cel de-al doilea rege al Israelului biblic, urmându-i regelui Saul. A trăit cu aproximativ 1000 de ani înainte de nașterea Domnului nostru Iisus Hristos. El a fost, de asemenea, unul din prorocii Vechiului Testament, autorul Psalmilor și unul dintre strămoșii după trup al Mântuitorului Hristos. Este unicul care poartă acest nume (David) în Vechiul Testament. David greșește în fața Domnului prin faptul că îl trimite pe generalul Urie la moarte sigură, pentru ai lua soția, Batșeba, care va deveni mama regelui Solomon. Este muștrădat de prorocul Natan și aduce pocăință în fața Domnului, pocăință care este exprimată remarcabil în psalmul 50. David rămâne unul din cele mai frumoase modele de pocăință și smerenie din Vechiul Testament (I Regi, II Regi și III Regi).

Ușa Ta să nu mi-o închizi atunci, Doamne, Doamne! Ci să o deschizi mie, celui ce mă pocăiesc către Tine.

Iubitorule de oameni, Cel ce voiești ca toți să se mântuiască, Tu mă cheamă și mă primește ca un bun, pe mine cel ce mă pocăiesc.

Ascultă suspinurile sufletului meu, și primește picăturile ochilor mei, Doamne, și mă mântuiește.

A Născătoarei:

Precurată Fecioară, Născătoare de Dumnezeu²⁹, ceea ce una ești prea lăudată, roagă-te îndelung, ca să ne mântuim³⁰ noi.

Alt canon

Irmosul:

Vedeți, vedeți! că Eu sunt Dumnezeu, Care am plouat mană, și apă din piatră am izvorât de demult, în pustie, poporului Meu, cu singură dreapta și cu tăria Mea.

Vedeți, vedeți! că Eu sunt Dumnezeu; ascultă, suflete al meu, pe Domnul, Cel ce strigă, și te depărtează de la păcatul cel dintâi; și te teme, ca de un judecător și Dumnezeu.

²⁹ Sfântul Preot Mărturisitor Dumitru Stăniloae subliniază: „Inima care s-a topit cel mai mult pentru Fiul ei și a bătut și bate ea însăși la inima Lui pentru cauza Lui, care e mântuirea noastră. Căci mântuirea nu e o chestiune de justiție, ci de iubire între Dumnezeu și oameni. Iubire care din partea oamenilor a devenit fierbinte și culminantă, concentrându-se într-o inimă de mamă și manifestându-se prin ea. Dumnezeu cel întrupat ține seamă de această inimă a Mamei, care a devenit Maica noastră, pentru că e Maica Lui. Ea e darul cel mai de preț făcut lui Dumnezeu de către umanitate, dar un dar prin care Dumnezeu ne răsplătește cu nenumăratele Sale daruri. „Ce-Ti vom aduce Ție, Hristoase...? Cerul îți aduce pe îngeri, pământul îți aduce darurile lui. Dar noi, oamenii, îți aducem pe Maica Fecioară”, cântă Biserica la Nașterea Domnului.”

³⁰ Sfântul Preot Mărturisitor Dumitru Stăniloae subliniază: „Niciodată nu i se spune (Maicii Domnului) însă: „Miluiește-ne pre noi!” Prin această expresie, adresată numai lui Dumnezeu, se afirmă credința că noi depindem întru totul de mila lui Dumnezeu. „Mântuiește-ne” adresat Maicii Domnului nu are sensul de mântuire, ca operă înfăptuită de Hristos. Ci de „scăpare” sau „izbăvire” din diferite greutăți, necazuri, primejdii, ispite, care însă au și ele o legătură cu mântuirea. Dar orice i se cere Maicii Domnului, i se cere totuși pentru faptul că este în unirea cea mai strânsă cu Fiul ei. Deci El este în ultimă analiză izvorul a tot ajutorul pe care ni-l dă ea. Numai pentru că este Maica lui Dumnezeu Mântuitorul, i se cer și ei direct anumite ajutoare.”

Cui te-ai asemănat, mult-păcătosule suflete? Numai lui Cain celui dintâi și lui Lameh³¹ aceluia? Ucigându-ți cu pietre trupul prin fapte rele, și omorându-ți mintea cu pornirile cele nebunești³².

Pe toți cei mai înainte de lege întrecându-i, o, suflete, lui Set³³ nu te-ai asemănat, nici lui Enos³⁴ ai urmat, nici lui Enoh³⁵ cel ce a fost mutat la cer, nici lui Noe; ci te-ai arătat sărac de viața dreptilor.

Tu însuși, suflete al meu, ai deschis zăvoarele mâniei Dumnezeului tău, și ți-ai înecat trupul, ca și tot pământul, și faptele și viața; și ai rămas afară de corabia cea mântuitoare.

Bărbat am ucis spre rană mie, și tânăr spre vătămare, Lameh plângând a strigat; iar tu nu te cutremuri, o, suflete al meu, întinându-ți trupul și mintea pătându-ți.

O, cum am râvnit lui Lameh, celui mai înainte ucigaș! Sufletul ca pe un bărbat, mintea ca pe un tânăr și trupul ca pe un frate mi-am ucis, ca și Cain ucigașul, cu pornirile cele poftitoare de plăceri.

Turn³⁶ ți-ai închipuit să zidești, o, suflete, și întăritură să faci poftelor tale, de n-ar fi oprit Ziditorul voile tale, și de n-ar fi surpat până la pământ meșteșugirile tale.

³¹ Fiul lui Matusal, este strămoșul lui Cain. „După aceea a cunoscut Cain pe femeia sa și ea, zămislind, a născut pe Enoh. Apoi a zidit Cain o cetate și a numit-o, după numele fiului său, Enoh. Iar lui Enoh i s-a născut Irad; lui Irad i s-a născut Maleleil; lui Maleleil i s-a născut Matusal, iar lui Matusal i s-a născut Lameh. Lameh și-a luat două femei: numele uneia era Ada și numele celeilalte era Sela” (Facerea 4, 17-19). Lameh este cel care introduce primul poligamia. Este primul care confecționează sabia și devine războinic și ucigător de oameni, se leapădă de Dumnezeu și își pune încrederea în propriile forțe (Facerea 4, 23-24).

³² Cain l-a ucis pe fratele său Abel (Facerea 4, 8). În timp ce Cain l-a ucis pe fratele său fără rezistență, Lameh la rândul său a ucis „un bărbat și un tânăr” (Facerea 4, 23), care au luptat anterior cu el și l-au lovit. Asemenea lui Lameh, care poartă semnele acestor lovituri, omul căzut își distruge propriul trup prin pofte și patimi. În același timp, el caută să reducă la tăcere propria conștiință.

³³ Este al treilea fiu al lui Adam și Eva și fratele lui Cain și Abel. Conform cu cartea Facerii (Capitolul 4, 25), Set a fost născut după ce Abel a fost ucis de Cain, și Eva a crezut că Dumnezeu i-a dat acest fiu în locul lui Abel.

³⁴ În Cartea Facerii, Enos este primul fiu al lui Set, Set fiind al treilea fiu al lui Adam și a Evei. Conform cu Sfântul Apostol și Evanghelist Luca (Capitolul 3, 38), Enos apare în genealogia Mântuitorului Hristos.

³⁵ Potrivit cu Cartea Facerii, este al șaptelea patriarh. El este fiul lui Iared, care este fiul lui Mahalaleel, fiul lui Cainan, fiul lui Enos, fiul lui Set, fiul lui Adam. Primul fiu al lui Enoh este Metusala, născut la 65 de ani. Matusalem este tatăl lui Lameh, tatăl lui Noe. Conform Bibliei, Enoh a trăit pe pământ 365 de ani, apoi nu a murit, ci a fost luat de către Dumnezeu. Conform cu Sfântul Apostol și Evanghelist Luca (Capitolul 3, 37), Enoh apare în genealogia Mântuitorului.

³⁶ Se face trimitere la Turnul Babel. Structură menită să fie cel mai mare turn al orașului Babilon, ca să arate slava deșartă a oamenilor și nu Slava Lui Dumnezeu. Domnul amestecă limbile, ca oamenii să nu se mai poată înțelege și îi împrăștie pe toată fața pământului (Facerea 11).

Plouat-a Domnul oarecând foc din cer, arzând fărădelegea cea înfierbântată a sodomenilor³⁷; iar tu ți-ai a prins focul gheenei întru care va să arzi, o, suflete.

Rănit-m-am, vătămat-m-am, iată săgeți-le vrăjmașului au pătruns sufletul meu și trupul. Iată, rănilor și bubele și zdruncinăturile strigă, și vătămurile mele cele de voie alese.

Cunoașteți și vedeți că Eu sunt Dumnezeu, Cel ce ispitesc inimile, înfrânez cugetele și vădesc faptele, ard păcatele, judec pe orfan, pe smerit și pe sărac³⁸.

Stih: Cuvioasă Maică Marie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Întins-ai mâinile tale către înduratul Dumnezeu, Marie, afundată întru adâncul răutăților, și ți-a întins mâna de ajutor cu milostivire, ca și lui Petru, căutând cu adevărat întoarcerea ta.

Stih: Cuvioasă Maică Marie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Cu toată osârdia și cu dragoste ai alergat către Hristos, urând calea cea dintâi a păcatului; și în pustiile cele neumbrate hrănindu-te, și poruncile Lui cele dumnezeiești curat săvârșind.

Stih: Cuvioase Părinte Andrei, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi!

Să vedem, să vedem, o suflete, iubirea de oameni a lui Dumnezeu și a Stăpânului; pentru aceasta, mai înainte de sfârșit să cădem înaintea Lui cu lacrimi, strigând: cu rugăciunile lui Andrei, Mântuitorule, miluiește-ne pe noi.

Slavă..., a Treimii:

Treime fără început, nezidită, nedespărțită Unime, primește-mă pe mine cel ce mă pocăiesc, și mă mântuiește pe mine, cel ce am greșit; a Ta zidire sunt, nu mă trece cu vederea; ci mă iartă și mă izbăvește de osânda focului.

³⁷ Locuitorii Sodomei, cetate la sud de Marea Moartă, care a fost distrusă din porunca Domnului, împreună cu Gomora, pentru păcatul desfrânării, cu ploaie de pucioasă și foc din cer. Lot, nepotul patriarhului Avram, care locuia în Sodoma, este salvat de îngerii Domnului împreună cu fiicele sale, pentru faptul că era om drept în fața lui Dumnezeu. Femeia lui Lot, care a privit în urmă, împotriva sfatului îngerilor, a fost prefăcută într-un stâlp de sare (Facerea 13).

³⁸ Referință la Psalmul 81 – „Judecați drept pe orfan și pe sărac și faceți dreptate celui smerit, celui sărman.”

Și acum..., a Născătoarei:

Preacurată Stăpână Născătoare de Dumnezeu, nădejdea celor ce aleargă la tine, și limanul celor înviforați, pe Milostivul și Făcătorul și Fiul tău, fă-L îndurat, și mie cu rugăciunile tale.

Și iarăși se zice, în amândouă stranele, irmosul al doilea: Vedeți, vedeți...

Cântarea a 3-a:

Irmosul:

Pe piatra cea neclintită a poruncilor Tale, Hristoase, întărește inima mea (de două ori).

Foc de la Domnul plouând, oarecând, a ars Domnul de demult pământul sodomenilor.

În munte scapă, suflete, ca Lot³⁹ acela și apucă și te izbăvește în Sigor⁴⁰. Fugi de aprindere, o suflete! Fugi de arderea Sodomei! Fugi de pieirea cea din dumnezeiască văpaie!

Mărturisesc-mă Ție, Mântuitorule: păcătuیت-am, păcătuیت-am Ție fără măsură; dar lasă-mi, iartă-mi, ca un Îndurat.

Păcătuیت-am Ție, eu singur păcătuیت-am mai mult decât toți; Hristoase Mântuitorule, nu mă trece cu vederea.

Tu ești Păstorul cel Bun; caută-mă pe mine mielul și, rătăcit fiind, nu mă trece cu vederea.

Tu ești dulcele Iisus, Tu ești Ziditorul meu; întru Tine, Mântuitorule, mă voi îndrepta.

³⁹ Nepotul lui Avraam, fiind fiul lui Haran. El a fost salvat de distrugerea cetății Sodoma de către doi Îngeri, care au venit l-a el și l-au prevenit cu privire cu distrugerea Sodomei și a Gomorei. A fugit cu soția și cu cele două fiice ale sale spre Țoar, dar soția sa a privit înapoi spre Sodoma, împotriva sfatului îngerilor, și a fost prefăcută într-un stâlp de sare (Facerea 19, 15-26).

⁴⁰ Lot a cerut îngerilor să nu distrugă micul oraș Sigor, lângă Sodoma, pentru a se refugia acolo. Muntele Sigor este văzut aici ca loc de refugiu pentru a lucra pocăința.

A Treimii:

Preasfântă Treime, Dumnezeu nostru, miluiește-ne pe noi.

O, Treime, Unime Dumnezeu, mântuiește-ne pe noi de înșelăciune și de ispite și de primejdii!

A Născătoarei:

Preasfântă Născătoare de Dumnezeu miluiește-ne pe noi.

**Bucură-te, pânțec primitor de Dumnezeu! Bucură-te, scaunul Domnului!
Bucură-te, Maica vieții noastre.**

Alt Canon

Irmosul:

Întărește, Doamne, pe piatra poruncilor Tale, inima mea cea clintită; că Însuși ești sfânt și Domn (de două ori).

Izvor de viață Te-am câștigat pe Tine, surpătorul morții, și strig Ție din inima mea mai înainte de sfârșit: Greșit-am! Milostivește-Te și mă mântuiește.

Păcătoșilor din vremea lui Noe⁴¹ am urmat, Mântuitorule, moștenind osândirea acelora, întru cufundarea potopului⁴².

Greșit-am, Doamne, greșit-am Ție! Milostivește-Te spre mine. Că nu este cineva între oameni, din cei ce au greșit, pe care să nu-l fi întrecut eu cu greșalele.

⁴¹ Noe, fiul lui Lameh, era un om neprihănit, curat și fără de păcat, între cei din vremea lui, fiind bineplăcut Domnului. Datorită acestui caracter, Dumnezeu face ca el și familia sa, să supraviețuiască potopului pricinuit de răutatea oamenilor și să fie păstrătorii vieții pe pământ, prin luarea unor perechi din toate animalele pământului în corabia lor.

⁴² „Iar această mântuire prin apă închipuia botezul, care vă mântuiește astăzi și pe voi, nu ca ștergere a necurăției trupului, ci ca deschiderea cugetului bun către Dumnezeu, prin învierea lui Iisus Hristos, Care, după ce S-a suit la cer, este de-a dreapta lui Dumnezeu, și se supun Lui îngerii și stăpâniile și puterile” (I Petru 3, 21 - 22).

Lui Ham⁴³ aceluia, batjocoritorul de tată, urmând, suflete, n-ai acoperit rușinea aproapelui, cu fața înapoi întorcându-te⁴⁴.

Binecuvântarea lui Sem⁴⁵ nu ai moștenit, ticălosule suflete, și moștenire desfătă n-ai luat, ca Iafet⁴⁶ în pământul iertării.

Din pământul Haran, adică din păcat, ieși, suflete al meu, și vino la pământul care izvorăște de-a pururea nestricăciune vie, pe care Avraam⁴⁷ a moștenit-o.

De Avraam ai auzit, suflete al meu, care și-a lăsat oarecând pământul părinților și s-a făcut străin⁴⁸. Urmează și tu alegerii aceluia.

La stejarul din Mamvri⁴⁹ ospătând patriarhul pe îngeri, a luat la bătrânețe vânatul făgăduinței.

Înțelegând pe Isaac⁵⁰, ticălosule suflete al meu, că a fost jertfit tainic jertfă nouă, ca ardere de tot Domnului, urmează voinței lui.

Auzit-ai, suflete al meu, de Ismael⁵¹, că a fost izgonit ca un fecior din slujnică; trezește-te, vezi, ca nu cumva păcătuind, să suferi ceva asemenea.

⁴³ Ham a fost al doilea fiu a lui Noe și este considerat părintele popoarelor din Africa, Hamiții (Facerea 5, 32). Ham a fost fratele lui Sem și Iafet. Ham a avut patru fii: Cuș, Mițraim, Put și Canaan (Facerea 10, 6).

⁴⁴ Ham este numit „batjocoritorul tatălui”, fiindcă nu a acoperit nuditatea, când Noe s-a îmbătat de vin, ci a vestit-o fraților. Imnograful are în vedere episodul acesta pentru a arăta tendința omului căzut de a cerceta păcatele aproapelui său și de a le vesti căderile.

⁴⁵ Este unul din cei trei fii ai lui Noe, alături de Ham și Iafet (Facerea 10, 22) - „fiii lui Sem au fost: Elam, Asur, Arpacșad, Lud și Aram”. Sem a fost primul fiu al lui Noe.

⁴⁶ Este al treilea fiu al lui Noe, frate cu Sem și Ham. Iafet a avut șapte fii: Gomer, Magog, Madai, Iavan, Tubal, Meșec și Tiras (Facerea 10, 2). Iafet este al treilea fiu al lui Noe. Alături de frații săi Sem și Ham, a fost reîntemeietor al seminției omenești după potop. Iafet este considerat strămoșul iafetizilor (*europenilor*).

⁴⁷ Cel mai mare Patriarh al vechiului testament, părinte al poporului iudeu. În Noul Testament și în tradiția Bisericii în general, Avraam este un model al credinței față de Dumnezeu, pe care le-a dovedit în mai multe ocazii, cum ar fi părăsirea țării lui, pentru a merge într-o țară pe care nu o cunoștea, sau disponibilitatea de a jertfi pe Isaac, fiul său unic. Isaac nu este jertfit, îngerul Domnului oprește această jertfă, spunându-i lui Avraam să nu facă vreun rău copilului și face să apară un berbec care este jertfit (Facerea 22, 1-18). Întâmplarea este o încercare a credinței lui Avraam.

⁴⁸ Aluzie la înstrăinare ca renunțare la cele lumești pentru a le dobândi cele dumnezeiești. Prima treaptă în lupta cu păcatul este lepădarea de sine.

⁴⁹ Locul unde i se arată cei trei îngeri (care sunt chip al Sfintei Treimi) lui Avram și îi prorocesc că va avea un fiu din Sara (Facerea 18).

⁵⁰ Isaac este fiul lui Avraam și a lui Sara. Isaac a fost drept înaintea lui Dumnezeu care l-a binecuvântat, el devenind astfel foarte bogat, ceea ce a dus la invidia filistenilor și la alungarea lui din această țară. A fost căsătorit cu Rebeca care, deși la început stearpă, după rugăciunile lui Isaac către Dumnezeu, i-a adus pe lume doi copii, pe Esau și pe Iacov. Isaac a murit la vârsta de 180 de ani, la Chiriati-Arba, care este tot una cu Hebronul.

⁵¹ Ismael, ce înseamnă „Dumnezeu ascultă” este fiul al lui Avraam și al slujnicei egiptene Agar (Facerea 16, 15). Este considerat părintele arabilor (tribul ismailiților), frate cu Isaac, părintele evreilor, amândoi fiind binecuvântați de Dumnezeu, dar primind roluri diferite în viață.

Agarei⁵², egiptencei celei de demult, te-ai asemănat, suflete, făcându-te rob de bună-voia ta, și născând semeția, ca pe un nou Ismael.

Scara lui Iacov⁵³ o știi, suflete al meu, care s-a arătat de la pământ spre cele cerești; pentru ce n-ai avut treaptă tare, credința cea dreaptă?

Preotului lui Dumnezeu, și împăratului celui înstrăinat între oameni de viața lumii, urmează, adică asemănării lui Hristos.

Să nu te faci stâlp de sare, suflete, întorcându-te înapoi; să te înfricoșeze pilda Sodomei; sus în Sigor mântuiește-te!

De arderea păcatului fugi, suflete al meu, ca și Lot. Fugi de Sodoma și de Gomora; fugi de flacăra a toată pofta cea nebunească.

Miluiește-mă, Doamne, miluiește-mă strig Ție, când vei veni cu îngerii Tăi, să răsplătești tuturor după vrednicia faptelor.

Rugăciunea celor ce Te laudă pe Tine, Stăpâne, nu o lepăda; ci Te milostivește, Iubitorule de oameni, și dăruiește iertare celor ce se roagă Ție cu credință.

Stih: Cuvioasă Maică Marie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Cuprins sunt de tulburarea valurilor și de furtuna păcatelor. Dar tu, maică, mântuiește-mă acum și mă scoate la limanul dumnezeieștii pocăințe.

Stih: Cuvioasă Maică Marie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Rugăciune cu osârdie aducând și acum, cuvioasă, către prea milostiva Născătoare de Dumnezeu, cu rugăciunile tale deschide-mi dumnezeieștile intrări.

Stih: Cuvioase Părinte Andrei, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Cu rugăciunile tale dăruiește-mi și mie iertare datoriiilor, o Andreie, arhiereule al Cretei; că tu ești învățător prea ales al pocăinței.

Slavă..., a Treimii:

⁵² Vezi nota 50.

⁵³ „Și a visat (Iacov) că era o scară, sprijinită pe pământ, iar cu vârful atinge cerul; iar îngerii lui Dumnezeu se suiau și se pogorau pe ea” (Facerea 28, 12). Părinții bisericii au văzut în această reprezentare închipuirea Maicii Domnului, care este *scara* prin care neamul creștinesc ajunge la Dumnezeu.

Treime neamestecată, nezidită, Fire fără început, Care ești lăudată în Treimea Fețelor, mântuiește-ne pe noi, care ne închinăm stăpânirii Tale cu credință.

Și acum..., a Născătoarei:

Pe Fiul cel fără de ani din Tatăl, sub ani L-ai născut, neștiind de bărbat, Născătoare de Dumnezeu. Minune străină! Că alăptând, ai rămas fecioară.

Și iar irmosul: Întărește, Doamne...

Apoi sedea, alcătuire a lui Iosif, glasul al 8-lea:

Podobie: Înviat-ai din morți...

Luminători de Dumnezeu luminați, cei ce înșivă ați fost văzători ai Mântuitorului, luminați-ne pe noi cei ce suntem în întunericul vieții, ca să umblăm acum, ca în zi, cu bunăcuviință, întru lumina postului, alungând patimile cele de noapte, și să vedem și noi luminatele Patimi ale lui Hristos, bucurându-ne.

Slavă..., altă Sedeală, glasul al 8-lea:

Podobie: Porunca cea cu taină...

Apostoli, cei doisprezece de Dumnezeu aleși, aduceți acum rugăciune lui Hristos, ca să trecem toți curgerea postului, săvârșind rugăciuni cu umilință, și săvârșind virtuți cu osârdie; ca în acest chip să ajungem să vedem Învierea cea slăvită a lui Hristos Dumnezeu, slavă și laudă aducând.

Și acum..., a Născătoarei:

Același glas și podobie:

Născătoare de Dumnezeu, roagă-te împreună cu Apostolii, Fiului și Cuvântului lui Dumnezeu, Cel necuprins, Care S-a născut în chip de negrăit din tine mai presus de gând, să dăruiască lumii pace curată și să ne dea nouă iertare păcatelor mai înainte de sfârșit, și să învrednicească pe robii tăi împărăției cerești, pentru bunătatea Sa cea prea multă.

Apoi se citește viața Preacuvioasei Maria Egipteanca. După aceasta, Tricântarea de Joi, fără metanii.

Cântarea a 4-a, glasul al 8-lea:

Irmosul:

Auzit-am, Doamne, auzul Tău și m-am temut, înțeles-am lucrurile Tale și am slăvit puterea Ta, Stăpâne.

Apostolii lui Hristos cei luminați, care au viețuit cu înfrânare, ușurează nouă vremea postului, cu dumnezeieștile lor mijlociri.

Organul cel cu douăsprezece coarde, ceata cea dumnezeiască a ucenicilor, a cântat cântarea de mântuire, tulburând cântările cele viclene.

Cu ploile duhului ați adăpat toată lumea, alungând, preafericiților, seceta mulțimii zeilor.

A Născătoarei:

Mântuiește-mă pe mine, cel care mă smeresc, care am viețuit cu semeție, tu care ai născut pe Cel ce a înălțat firea cea smerită, Preacurată.

Altă Tricântare, același glas:

Irmos: Auzit-am Doamne...

Preacinstită ceată a Apostolilor, îndeamnă-te a ruga pe Ziditorul tuturor ca să ne miluiască pe noi, care te laudăm pe tine.

Fiind ca niște lucrători ai lui Hristos, Apostoli, și lucrând cu dumnezeiescul Cuvânt, toată lumea, I-ați adus totdeauna roade.

Vie v-ați făcut lui Hristos, Celui cu adevărat iubit; că ați izvorât în lume vinul Duhului, Apostoli.

A Treimii:

Preasfântă Treime, Dumnezeuul nostru, slavă Ție.

Sfântă Treime asemănătoare, Care ești mai presus stăpânitoare, cea preaputernică, Părinte, Cuvântule și Duhule Sfinte, Dumnezeuule, luminează și viață, păzește turma Ta.

A Născătoarei:

Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi.

Bucură-te, scaun în chipul focului. Bucură-te, sfeșnic purtător de făclie. Bucură-te, muntele sfințirii, chivotul vieții, cortul Sfintei Sfintelor.

Alt canon

Irmosul:

Auzit-a prorocul de venirea Ta, Doamne, și s-a temut: că aveai să Te naști din Fecioară, și oamenilor să Te arăți, și a grăit: Auzit-am auzul Tău și m-am temut; slavă puterii Tale, Doamne (de două ori**).**

Lucrurile Tale nu le trece cu vederea, zidirea Ta nu o părăsi, Drepte Judecătorule; că de am și păcătuit eu însumi ca un om, și mai mult decât tot omul, Iubitorule de oameni, dar ai putere ca un Domn al tuturor a ierta păcatele.

Se apropie, suflete, sfârșitul, se apropie și nu te îngrijești, nu te pregătești; vremea se scurtează, scoală-te; aproape lângă uși este Judecătorul: ca un vis, ca o floare trece vremea vieții. Pentru ce în deșert ne tulburăm?⁵⁴

Deșteaptă-te, o, sufletul meu! Ia seama faptelor tale pe care le-ai făcut, și adu-le la vedere; varsă picături de lacrimi; spune cu îndrăzneală faptele tale și cugetele tale lui Hristos, și te îndreptează.

N-a fost în viață păcat, nici faptă, nici răutate, pe care să nu le fi săvârșit eu, Mântuitorule, cu mintea și cu cuvântul, cu voința și cu gândul și cu știința, și cu fapta păcătuind, ca altul nimeni nici odinioară.

Din aceasta m-am judecat, din aceasta m-am osândit, eu, ticălosul, adică din cugetul meu, decât care nimic nu este în lume mai puternic; Judecătorule, Mântuitorul meu și cunoscătorule, cruță-mă, izbăvește-mă și mă mântuiește pe mine robul Tău.

⁵⁴ Psalmul 38, 15.

Scara pe care a văzut-o de demult marele între patriarhi⁵⁵, suflete al meu, este arătarea suirii celei de lucrare și a înălțării gândului; deci, de voiești să viețuiești cu lucrarea și cu cunoștința și cu înălțarea gândului, înnoiește-te.

Arșița zilei a răbdat patriarhul pentru lipsă și frigul nopții a suferit, în toate zilele făcând câștig; păstorind, trudindu-se și slujind, ca să-și ia amândouă femeile⁵⁶.

Prin două femei înțelege, fapta și cunoștința într-o înaltă gândire: prin Lia⁵⁷ fapta, ca ceea ce a fost cu mulți copii. Iar prin Rahela⁵⁸, gândirea, ca cea mult-ostenitoare. Că fără de osteneli nici fapta, nici gândirea nu se vor săvârși, suflete.

Priveghează, o, suflete al meu, și te fă deosebit, ca cel mare între patriarhi; ca să dobândești fapta cu gândirea cea înaltă; ca să te faci minte văzătoare de Dumnezeu, să ajungi în norul cel neapus cu gândirea, și să te faci neguțător de lucruri mari⁵⁹.

Pe cei doisprezece patriarhi născându-i cel mare între patriarhi, ți-a făcut ție tainic, suflete al meu, scară spre suirea cea de faptă, pe fiii săi, ca pe niște temeiuri și trepte, ca niște suișuri prea înțelepțește așezându-i.

Lui Esau⁶⁰ cel urât asemânându-te, suflete, ai dat amăgitorului tău întâia naștere, a frumuseții celei dintâi; și de la binecuvântarea părintească ai căzut, și îndoit te-ai amăgit, ticălosule, cu fapta și cu gândirea; pentru aceasta acum pocăiește-te.

Edom⁶¹ s-a chemat Esau, pentru marea înverșunare a amestecării cu femei. Căci cu neînfrânarea pururea aprinzându-se și cu plăcerile întinându-se, Edom s-a numit, care înseamnă: înfierbântarea sufletului celui iubitor de păcate.

⁵⁵ Scara lui Iacov.

⁵⁶ Rahela și Lia, fetele lui Laban (Facerea 29).

⁵⁷ Este fiica cea mare a lui Laban, iar sora ei este Rahela. După ce slujește 7 ani lui Laban, Iacob o primește în căsătorie pe Lia (*Lea*), după care mai slujește alți 7 ani pentru Rahela (*Rahila*). Lia este mama lui Ruben, Simeon, Levi, Iuda, Isahar, Zabulon și a lui Dina. Roaba sa a avut doi fii: Gad și Așer.

⁵⁸ Soția lui Iacov, pentru care a trebuit să slujească socrului său 7 ani. Timp de mulți ani Rahela nu rămâne însărcinată, cea ce reprezenta o mare nenorocire, în schimb Lia, Bila și Silpa i-au născut copii lui Iacov. După mai mulți ani a născut și ea pe Iosif și pe Veniamin. Toate cele patru femei sunt socotite ca mame ale semințiilor lui Israel.

⁵⁹ „Iarăși este asemenea Împărăția cerurilor cu un neguțător care caută mărgăritare bune; Și aflând un mărgăritar de mult preț, s-a dus, a vândut toate câte avea și l-a cumpărat” (Matei 13, 45-46).

⁶⁰ Este fiul lui Isaac. A fost frate geamăn al lui Iacov (Israel). La maturitate a ajuns vânzător. Și-a vândut dreptul de întâi născut fratelui său pentru o ciorbă de linte. Se căsătorește fără binecuvântarea părinților săi cu Ada și Oholibama, două fete hetite și cu Basmat, fata lui Ismael. Pierde binecuvântarea tatălui și binecuvântarea lui Dumnezeu din nepăsare (Facerea 25).

⁶¹ Spița neamului lui Esav (Isav) de unde și Țara Edomului, unde au locuit (Facerea 36).

De Iov⁶² cel de pe gunoi auzind, o, suflete al meu, că s-a îndreptătit, n-ai râvnit bărbăției aceluia, n-ai avut tăria gândului lui, întru toate care ai cunoscut, în cele ce ai știut și în cele ce te-ai ispitit; ci te-ai arătat nerăbdător.

Cel ce era mai înainte pe scaun, acum se vede gol în gunoi, cu răni; cel cu mulți fii și mărit, de năprasnă fără de fii și de casă lipsit; că socotea gunoiul palat și rănila mângăritar.

După vrednicia împărătească fiind îmbrăcat cu diademă și cu porfiră, omul cel cu multă avere, și dreptul cel îndestulat de bogăție și de animale, degrab sărăcind de avere și de stare și de împărăție s-a lipsit.

De a fost acela drept și fără prihană mai mult decât toți, și n-a scăpat de cursele și vicleșugurile înșelătorului, dar tu, fiind iubitor de păcate, ticăloase suflete, ce vei face de se va întâmpla să vină asupra ta ceva din cele negândite⁶³?

Trupul mi-am spurcat, duhul mi-am întinat, peste tot m-am rănit; dar ca un doctor, Hristoase, amândouă prin pocăință mi le tămăduiește. Spală-le, curățește-le, Mântuitorul meu, arată-le mai curate decât zăpada.

Trupul Tău și sângele pentru toți Ți-ai pus, Cuvinte, răstignindu-Te; trupul, adică ca să mă înnoiești, iar sângele ca să mă speli⁶⁴. Duhul ți-ai dat ca să mă aduci, Hristoase, Părintelui Tău.

⁶² A trăit în Arabia cu aproape 2000 de ani înainte de Hristos; numele tatălui său a fost Zareth și numele mamei lui era Bosora. În conformitate cu Cartea lui Iov, din Vechiul Testament, a trăit în țara Uz. Iov a fost un om extrem de bogat pentru timpul său, fiind socotit *cel mai mare om* printre oamenii din Orient. De asemenea, el a fost neprihănit, prosper, și a avut o familie mare. Iov își pierde familia și bogăția sa (la ispitirea diavolului și cu îngăduința Domnului), însă își păstrează integritatea și credința în Dumnezeu, fiind în cele din urmă răsplătit cu prosperitate, chiar mai mare decât înainte. Iov a trăit 248 ani, suficient de mult pentru a-și vedea strănepoții. Din toată viața sa, 140 de ani i-a trăit după încercările îngăduite de Dumnezeu, care au început atunci când avea vârsta de 79 de ani. Iov este considerat un model de răbdare pentru orice suferință care vine asupra omului și, în aceleași timp, reprezintă imaginea profetică a suferinței Domnului Iisus Hristos.

⁶³ Aici se face trimitere la Iov mult răbdătorul.

⁶⁴ *Euharistia* – sau Sfânta Împărtășanie, Trupul și Sângele Domnului. Luând aminte la cuvintele Domnului, ca la *cuvintele vieții veșnice* (Conform Evangheliei după Ioan, 15, 68), orice suflet care s-a unit cu Hristos prin Botez, va căuta să le împlinească și să le păzească, pentru a împlini astfel porunca iubirii, așa cum Însuși Domnul ne învață: *dacă Mă iubește cineva, va păzi cuvântul Meu* (Evanghelia după Ioan, 14, 23). Tocmai de aceea, încă dintru început, apostolii și, apoi, cei ce le-au urmat, au căutat să împlinească aceste cuvinte, mai ales că Domnul le-a întărit atunci când, *în noaptea în care a fost vândut și, mai vârtos, Însuși pe Sine S-a dat, pentru a lumii viață, luând pâine în sfintele și preacuratele mâinile Sale, mulțumind și binecuvântând, sfințind, frângând, a dat sfinților Săi ucenici și apostoli zicând: Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu care pentru voi se frânge, întru lăsarea păcatelor. Aceasta să faceți întru a Mea pomenire* (Conform Evangheliei după Luca, 12, 19). *Asemenea și Paharul după ce au cinat, zicând: Beți dintru acesta toți, acesta este Sângele Meu, al Legământului celui Nou, care pentru voi și pentru mulți se varsă, întru lăsarea păcatelor. Aceasta să faceți întru a Mea pomenire. Că ori de câte ori veți mânca pâinea aceasta și paharul acesta veți bea, moartea Domnului vestiți, până când va veni* (Conform Evangheliei după Luca, 12, 20; 1 Corinteni, 11, 25-26; și Sfânta Liturghie a Sfântului Vasile cel Mare). Aceste cuvinte au fost primite de Biserică – adică de *obștea (ecclesia)* creștinilor – ca o *poruncă mântuitoare* a cărei împlinire nu se pune în discuție sau la îndoială.

Săvârșit-ai mântuirea în mijlocul pământului, Făcătorule, ca să ne mântuim; de bunăvoie pe cruce ai fost răstignit și Edenul cel ce se încuiase s-a deschis; cele de sus și cele de jos, făptura și toate neamurile mântuindu-se, se închină Ție.

Fie-mi mie scăldătoare sângele cel din coasta Ta, totodată și băutură și apa iertării ce a izvorât, ca să mă curățesc cu amândouă, ungându-mă și bând, și ca o ungere și băutură, Cuvinte, cuvintele Tale cele de viață⁶⁵.

Gol sunt, spre a intra în camera mirelui, gol sunt și spre a merge la nuntă și la cină⁶⁶; candela mi s-a stins, fiind fără de untdelemn, camera mi s-a închis dormind eu. Cina s-a mâncat; iar eu fiind legat de mâini și de picioare, am fost lepădat afară.

Biserica a câștigat pahar⁶⁷ coasta Ta cea purtătoare de viață, din care a izvorât nouă îndoit izvorul iertării și al cunoștinței; spre închipuirea celei vechi și a celei noi, a amânduror legilor, Mântuitorul nostru.

Timpul vieții mele este scurt, și plin de dureri și de vicleșug, dar întru pocăință primește-mă și întru cunoștință mă cheamă, ca să nu mă fac câștig și mâncare celui străin; Mântuitorule, Tu Însuși mă miluiește.

Falnic sunt acum și semeț, cu inima în deșert și în zădar. Să nu mă osândești împreună cu fariseul; ci mai ales dă-mi smerenia vameșului⁶⁸, Unule Îndurate, drepte Judecătorule, și cu acesta împreună mă numără.

⁶⁵ „Nimic nu ajută și nu contribuie așa de mult la curățirea sufletului, la luminarea minții, la sfințirea trupului și la prefacerea amândurora spre o stare mai dumnezeiască și la nemurire, ba și la biruirea patimilor și a demonilor, sau, mai presus de fire, ca împărtășirea continuă, cu inimă și simțire curată, pe cât este cu putință omului, cu preacuratele, nemuritoarele și de viață făcătoarele Taine, cu însuși cinstitul Trup și Sânge al Domnului Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus” – Filocalia VIII, 100 Capete ale lui Calist și Ignatie Xantopol.

⁶⁶ O referire la Pilda *Ospățul Ceresc* sau *Nunta Fiului de Împărat* - Luca (14, 15-24) și Matei (22, 1-14). Această pildă un caracter eshatologic evident, deoarece se referă la sfârșitul timpurilor și ne arată planul lui Dumnezeu pentru Om, destinul său duhovnicesc. Hristos a istorisit-o de două ori, cu variante, în contexte și în momente diferite și pentru auditori diferiți.

⁶⁷ „Fraților, eu am primit de la Domnul, ceea ce v-am predat și vouă, că Domnul Iisus în noaptea în care a fost vândut, a luat pâinea și binecuvântând-o, a frânt-o și a zis: „Luați, mâncați, acesta este trupul Meu care pentru voi se frânge; aceasta s-o faceți întru pomenirea Mea. Asemenea și paharul, după cină zicând: „Acest pahar este legământul cel nou, întru sângele Meu. Aceasta s-o faceți ori de câte ori veți bea, întru pomenirea Mea. Căci de câte ori veți mânca pâinea aceasta și veți bea paharul acesta moartea Domnului vestiți, până ce va veni” (I Corinteni 11, 23-33).

⁶⁸ Pilda vameșului și a fariseului - Luca (18, 9-14). Această parabolă este un moment duhovnicesc înălțător: prin ea Hristos ne dezvăluie cugetele dumnezeiești, privirea lui Dumnezeu către Om. Astfel de descoperire nu putea fi făcută de către proroci, ci putea ieși doar din gura însăși a lui Dumnezeu. Fiul ne arată miezul vieții duhovnicești, lăuntrice, de dincolo de aparențe. Această parabolă se găsește numai la Sfântul Apostol și Evanghelist Luca. Concluzia pildei este cu adevărat un cuvânt dumnezeiesc, o lege duhovnicească: „Fiindcă oricine se înalță pe sine se va smeri, iar cel ce se smerește pe sine se va înălța.” Drumul către înălțimile cerești trece prin coborârea de sine voită: pocăința și smerenia. Cel care vrea să urce trebuie mai întâi să coboare: este o antinomie duhovnicească.

Știu, Îndurate, că am greșit, de am ocărât vasul trupului meu; ci întru pocăință mă primește, și întru cunoștință mă cheamă, ca să nu mă fac câștig, nici mâncare celui străin. Ci Tu Însuți, Mântuitorule, mă miluiește.

Însumi idol m-am făcut, vătămându-mi cu poftele sufletul meu. Ci întru pocăință mă primește, și întru cunoștință mă cheamă, ca să nu mă fac câștig, nici mâncare celui străin. Ci Tu Însuți, Mântuitorule, mă miluiește.

N-am auzit glasul Tău, n-am ascultat Scriptura Ta, Dătătorule de lege. Ci întru pocăință mă primește, și întru cunoștință mă cheamă, ca să nu mă fac câștig, nici mâncare celui străin. Ci Tu Însuți, Mântuitorule, mă miluiește.

Stih: Cuvioasă Maică Marie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Petrecând viață fără de trup, cuvioasă, fiind cu trup, ai luat mare har de la Dumnezeu cu adevărat, ca să folosești celor ce te cinstesc cu credință. Pentru aceasta ne rugăm ție, izbăvește-ne pe noi cu rugăciunile tale de toate încercările.

Stih: Cuvioasă Maică Marie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Întru adânc de necuviințe mari pogorân-du-te, nu te-ai oprit acolo, ci te-ai suit cu gând mai bun în chip lămurit la virtutea cea desăvârșită prin faptă, minunând, Cuvioasă Maică Marie, firea îngerească.

Stih: Cuvioase Părinte Andrei, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Andrei, lauda părinților, nu uita rugând cu rugăciunile tale, de față fiind tu, pe Treimea cea înalt dumnezeiască, ca să ne izbăvim de osândă, cei ce te chemăm pe tine, dumnezeiescul ocrotitor și podoaba Cretei.

Slavă..., a Treimii:

Nedespărțită în ființă, neamestecată în Fețe, Dumnezeu Te cunosc pe Tine Dumnezeire, una în Treime, ca pe Ceea ce ești întocmai cu împărăția și întocmai cu tronul; și strig Ție cântarea cea mare, ce se cânta întreit întru cele de sus.

Și acum..., a Născătoarei:

Și ai născut și ești fecioară, și ai rămas întru amândouă cu firea, Fecioară. Cel ce S-a născut înnoiește legile firii, și pânțelele a născut nesimțind dureri. Unde Dumnezeu voiește, se biruiește rânduiala firii; că face câte voiește.

Și iarăși se cântă irmosul: Auzit-a prorocul de venirea Ta...

Cântarea a 5-a:

Irmosul:

Dis-de-dimineață, Iubitorule de oameni, mă rog luminează-mă și mă îndreptează la poruncile Tale, și mă învață, Mântuitorule, să fac voia Ta (de două ori)⁶⁹.

În noapte viața mea mi-am petrecut pururea; că întuneric s-a făcut mie și negură adâncă noaptea păcatului; ci ca pe un fiu al zilei arată-mă pe mine, Mântuitorule.

Lui Ruben⁷⁰ asemănându-mă eu, ticălosul⁷¹, făcut-am sfat necuvios și călcător de lege asupra lui Dumnezeu celui înalt, întinându-mi patul meu, precum acela pe al tatălui său.

Mărturisescu-mă Ție Hristoase Împărate; păcătuit-am, păcătuit-am ca mai înainte frații lui Iosif, vânzând rodul curăției și al înțelepciunii⁷².

De cei de un sânge a fost dat, a fost vândut în robie⁷³ dulcele suflet, cel drept, spre închipuire a Domnului; iar tu, suflete, cu totul te-ai vândut răutăților tale.

Lui Iosif cel drept și minții lui celei curate, urmează, ticălosule și neiscusitele suflete, și nu te desfrâna cu pornirile cele nebunești, făcând fărădelege pururea.

⁶⁹ Imnograful îi cere lui Dumnezeu să-l călăuzească și să-l lumineze în împlinirea voii dumnezeiești, acesta fiind dezideratul fiecărui creștin.

⁷⁰ Este întâiul născut fiu al lui Iacob, de la soția sa Lia. Avea multe calități admirabile, însă au fost umbrite de păcatul de a întina patul tatălui său, prin faptul că a greșit împreună cu Bilha, *țiiitoarea* (concubina) lui Iacob. Ruben este fratele mai mare a lui Iosif, și este cel care îi convinge pe ceilalți frați să nu-l omoare pe Iosif ci să-l arunce într-o fântână. Ieste iertat de Iosif și își recapătă dreptul de întâi născut (Facerea 29).

⁷¹ Sfântul Andrei este străin cu totul de păcatele trupești, dar vrea să exprime condiția omului păcătos și degradarea morală la care îl poate duce păcatul trupesc.

⁷² Părinții Bisericii au văzut în Iosif preînchipuirea lui Hristos și a pătimirilor Sale. Sfântul Andrei îl numește pe Iosif „rodul curăției și al înțelepciunii”, pentru că a refuzat avansurile soției lui Putifar (Facerea 39, 6-20). Iosif „cel cu chip preafrumos”, este pomenit de Biserică în luna din Săptămâna cea Mare a Pătimirilor.

⁷³ Se face aluzie la Iosif, care a fost vândut rob de către frații săi, așa precum Domnul a fost vândut de către Iuda cu prețul unui rob (30 de arginți).

De s-a și sălășluit în groapă oarecând Iosif⁷⁴, Stăpâne Doamne, dar spre închipuirea îngropării și a sculării Tale a fost aceasta; iar eu ce-Ți voi aduce Ție întru acest chip vreodată?

Auzit-ai de coșul lui Moise⁷⁵, suflete, cel purtat de apele și de valurile râului, că a fost păzit de demult ca într-o cămară, scăpând de fapta cea amară a voii lui Faraon⁷⁶.

De ai auzit, ticălosule suflete, de moașele ce ucideau oarecând partea bărbătească, cea nevârstnică, sugere acum înțelepciunea ca marele Moise.

Nu ți-ai omorât mintea lovind-o, precum marele Moise pe egipteanul⁷⁷, ticălosule suflete; și cum te vei sălășlui, spune-mi, în pustietatea patimilor prin pocăință?⁷⁸

În pustietăți a locuit marele Moise. Vino dar, suflete, de urmează vieții lui, ca să te învrednicești a vedea și arătarea lui Dumnezeu cea din rug⁷⁹.

Toiagul lui Moise te închipuiește, suflete, care a lovit marea și a închegat adâncul, cu însemnarea dumnezeieștii Cruci⁸⁰; prin care vei putea și tu să săvârșești lucruri mari.

Aaron⁸¹ a adus lui Dumnezeu foc fără prihană, fără vicleșug; iar Ofni și Fineas⁸², ca și tine, suflete, au adus lui Dumnezeu viață străină și întinată.

⁷⁴ Cf. nota 73.

⁷⁵ Sfântul și slăvitul Proroc Moise, văzătorul de Dumnezeu, este dătătorul legii celei vechi, și, după tradiție, autorul Pentateuhului (primele cinci cărți ale Sfintei Scripturi). De la Sfântul Grigorie al Nisei încoace, viața lui este considerată ca o icoană a vieții duhovnicești, a înaintării omului spre Dumnezeu. Pomenirea lui se face la 4 septembrie și în „*Duminica strămoșilor*”.

⁷⁶ Denumirea pentru conducătorul suprem al Egiptului. Termenul înseamnă „*casă mare*” și a fost folosit inițial pentru a desemna locuința sau palatul regal. Este asociat cu cel care robește poporul lui Israel, ucigător de prunci etc.

⁷⁷ Ieșirea 2, 12.

⁷⁸ Marele Moise a ajuns să trăiască în pustie după ce l-a omorât pe egiptean. Aici se face referire la pustiu, ca loc al absenței patimilor.

⁷⁹ Omul trebuie să fugă din Egipt, care reprezintă împărăția păcatului. Locuind în loc fără de păcat, ajungem să vedem pe Dumnezeu (Matei 5, 8).

⁸⁰ Ieșirea 14, 16.

⁸¹ Aaron este fratele lui Moise. Chemarea la slujirea preoțească a primit-o de la Domnul. Aaron transmitea poporului cele ce primea Moise de la Dumnezeu, Moise fiind gângav. Aaron, de asemenea, se ocupa de focul de pe jertfelnic (Numeri 16, 47). Aaron este pomenit cu dreptii din Vechiul Testament în *Duminica Sfinților Strămoși* (Duminica dinaintea Nașterii Domnului Hristos), dar și împreună cu prorocul Moise, în 4 septembrie.

⁸² Ofni și Fineas au fost fiii lui Eli preotul. Viața lor, ca fii de preot, era deplorabilă (1 Regi 2, 12-17). Aceștia au murit când au năvălit Filistenii asupra Israelitilor împreună cu tatăl lor (1 Regi 4, 11-18).

Greu la minte m-am făcut, Stăpâne, ca și Faraon cel cumplit; Ianis și Iamvri la suflet și la trup, cufundat cu gândul! Ci ajută-mi mie, Mântuitorule⁸³.

Cu lut mi-am amestecat gândul, eu ticălosul. Spală-mă, Stăpâne, în baia lacrimilor mele, mă rog Ție, albă ca zăpada făcând haina trupului meu.

De voi cerceta faptele mele, Mântuitorule, mă văd pe mine însumi întrecând pe tot omul cu păcatele; că întru cunoștință gândind am greșit, iar nu întru necunoștință.

Cruță, cruță, Doamne, zidirea Ta. Păcătuit-am, iartă-mă, Cel ce ești însuși din fire curat, căci afară de Tine nimeni altul nu este fără pată.

Pentru mine ai luat chipul meu, Dumnezeu fiind; arătat-ai minuni vindecând pe cei leproși și întărind pe cei slăbănogi; ai oprit curgerea de sânge, Mântuitorule, celei ce s-a atins de poalele Tale⁸⁴.

Celei ce avea curgere de sânge urmează, ticălosule suflete, năzuiește, ține-te de poalele lui Hristos, ca să te izbăvești de băătăi și să auzi de la Dânsul: credința ta te-a mântuit!

Celei gârbovite urmează⁸⁵, o suflete! Apropie-te, cazi la picioarele lui Iisus, ca să te îndreptezi, să umbli drept în căile Domnului.

Deși ești fântână adâncă, Stăpâne, izvorăște-mi ape din preacuratele Tale vine. Ca bând, ca și Samarineanca⁸⁶, să nu mai însetez. Că izvoare de viață izvorăști.

Siloam⁸⁷ să-mi fie mie lacrimile mele, Stăpâne Doamne, ca să-mi spăl și eu luminile sufletului și să Te văd cu gândul pe Tine, Lumina cea mai înainte de veci.

Stih: Cuvioasă Maică Marie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Cu neasemănată dragoste, preafericită, dorind să te închini lemnului Crucii, te-ai învrednicit de dorire; înveșnicește-mă dar și pe mine, să dobândesc slava cea de sus.

⁸³ Iannes și Iambres au fost 2 dintre magii egipteni care s-au împotrivit lui Moise. De ei nu aflăm în Vechiul Testament, ci în Noul Testament, la 2 Timotei 3, 8.

⁸⁴ Luca 8, 43 – 48.

⁸⁵ Luca 13, 11 – 12.

⁸⁶ Ioan 4, 4 – 42.

⁸⁷ Ioan 9, 7.

Stih: Cuvioasă Maică Marie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Repejunea Iordanului trecând-o, ai aflat odihnă, fugind de plăcerea trupească cea cu durere; din care și pe noi, cuvioasă, scoate-ne cu rugăciunile tale.

Stih: Cuvioase Părinte Andrei, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Ca pe un păstor prea ales, înțelepte Andrei, pe tine cel preacinstit, cu dragoste multă și cu frică te rog, ca să dobândească mântuire și viață veșnică, prin rugăciunile tale.

Slavă..., a Treimii:

Pe Tine, Treime, Te cântăm, pe unul Dumnezeu; Sfânt, Sfânt, Sfânt ești, Părinte și Fiule și Duhule, Ființă singură prin Sine, Unime căreia pururea ne închinăm.

Și acum..., a Născătoarei:

Din tine S-a îmbrăcat întru a mea frământătură Dumnezeu, Cel ce a zidit veacurile, Maică Fecioară, ceea ce ești nestricată și nu știi de bărbat, și a unit Lui firea omenească.

Și iarăși irmosul: Dis-de-dimineată...

Cântarea a 6-a

Irmosul:

Strigat-am cu toată inima mea către înduratul Dumnezeu și m-a auzit din iadul cel mai de jos; și a scos din stricăciune viața mea (de două ori)⁸⁸.

Lacrimi din ochii mei, Mântuitorule, și suspinuri din adânc curat aduc Ție, strigând inima mea: Dumnezeule, păcăduit-am Ție, milostivește-Te spre mine⁸⁹.

Înstrăinatu-te-ai, suflete, de Domnul tău, ca Datan și ca Aviron; dar din toată inima strigă: Iartă-mă! Ca să nu te împresoare pe tine prăpastia pământului⁹⁰.

⁸⁸ Acest irmos se referă la rugăciunea prorocului Iona (2, 3-10) pe care a înălțat-o din pântecul chitului pentru izbăvirea sa. Autorul canonului face o paralelă între rugăciunea prorocului și a omului căzut în păcat.

⁸⁹ Se face referire la pocăința vameșului.

⁹⁰ Datan și Abiron, fiii lui Eliab s-au ridicat împotriva lui Moise. Au fost pedepsiți exemplar de Dumnezeu, „pământul și-a deschis gura sa și i-a înghițit pe ei și casele lor”. (Numeri 16, 1 - 33)

Ca o junice sălbătică, asemănatu-te-ai, suflete, lui Efrem; ca o căprioară, păzește-ți viața de curse, înălțându-ți mintea cu aripi, cu fapta și cu gândirea.

Mâna lui Moise ne va face să credem, suflete, cum că Dumnezeu poate să albească și să curețe viața cea leproasă; nu te deznădăjdui dar, măcar că ești lepros.

Valurile păcatelor mele, Mântuitorule, ca în Marea Roșie întorcându-se, m-au acoperit degrab, ca oarecând pe egipteni și pe conducătorii lor.

Voie slobodă fără recunoștință ai avut, suflete, ca și Israel⁹¹ mai înainte; ca mai mult decât dumnezeiasca mană, ai ales neînțelepțește lăcomia patimilor cea iubitoare de plăceri.

Cărnurile cele de porc și căldările și bucatele cele egiptenești, mai vârtos decât cele cerești ai voit, suflete al meu; ca și de demult nemulțumitorul popor în pustie⁹².

Fântânile hananeieștilor gânduri⁹³ mai mult le-ai cinstit, suflete, decât vâna pietrei, din care izvorul înțelepciunii varsă izvorul teologiei.

Când a lovit Moise, sluga Ta, piatra cu toiagul⁹⁴, cu închipuire mai înainte a însemnat coasta Ta cea de viață făcătoare⁹⁵; din care toți băutură de viață scoatem, Mântuitorule.

Cercetează, suflete, și iscodește ca Isus, fiul lui Navi,⁹⁶ ce fel este pământul făgăduinței și locuiește în el cu bună legiuire.

⁹¹ Numele poporului vine de la patriarhul Iacob. Numele îi este schimbat în Facere 32, 28 în *Israel*, adică „*cel care s-a luptat cu El*”. Potrivit Facerii, a fost cel de-al doilea fiu al lui Isaac și al Rebecăi, soțul Leei și a Rahelei și tatăl a doisprezece fii și a unei fiice, printre care și Iosif. Cei doisprezece fii ai săi (Ruben, Simeon, Levi, Iuda, Isahar, Zabulon, Iosif, Veniamin, Dan, Neftali, Gad și Așer) vor deveni strămoșii celor douăsprezece triburi (seminții) ale israeliților. Iacob este unul dintre cei trei mari strămoși ai Israelului, împreună cu tatăl său Isaac și bunicul său Avraam. Povestea lui Iacob se regăsește în Vechiul Testament în Facerea 27, 35. Încă de la început, povestea vieții lui Iacob este încărcată cu simboluri. Unul dintre simboluri este *scara* lui Iacob, pe care o vede în vedenie, urcându-se de la pământ la cer, reprezentând de fapt pe Maica Domnului în scrierile patristice.

⁹² Aluzie la poporul iudeu care tânjea după mâncărurile din Egipt în timpul pribegiei în pustie.

⁹³ Facere 26, 14-21. E vorba de fântânile care erau preferate de către filistenii și nu de *hananeieni*, acestea sunt gândurile cele rele și faptele întunecate ale omului căzut.

⁹⁴ Numeri 20, 2 și următoarele - „*Apoi și-a ridicat Moise mâna și a lovit în stâncă cu toiagul său de două ori și a ieșit apă multă și a băut obștea și dobitoacele ei.*”

⁹⁵ Ioan 19, 34.

⁹⁶ Iosua fiul lui Navi sau Isus fiul lui Navi, a fost urmașul lui Moise în conducerea poporului evreu. El este pomenit în Cartea Exodului, în Numeri, în Deuteronom și mai ales în Cartea lui Iosua Navi, din vechiul testament. El s-a născut în Egipt, în tribul lui Efraim și a trăit în jurul anului 1200 î. Hr.

Ridică-te și împotrivește-te patimilor trupești, ca Isus asupra lui Amalec⁹⁷; biruind pururea gândurile cele înșelătoare, ca și pe gavaoniteni⁹⁸.

Treci peste firea cea curgătoare a vremii, ca mai înainte chivotul, și te fă moștenitor pământului aceluia al făgăduinței, suflete, Dumnezeu poruncește.

Precum ai scăpat pe Petru, cel ce a strigat: scapă-mă, așa apucând înainte, Mântuitorule, scapă-mă și pe mine de fiară, întinzându-Ți mâna Ta, și mă scoate din adâncul păcatului.

Pe Tine Te știu liman liniștit, Stăpâne, Stăpâne Hristoase! Ci apucând înainte, izbăvește-mă din adâncurile păcatului cele neumbrate, și din deznădăjduire.

Eu sunt, Mântuitorule, drahma cea împărâtească, pe care ai pierdut-o de demult⁹⁹; dar aprinzând făclie pe Mergătorul înaintea Ta, Cuvinte, caută și află chipul Tău.

Stih: Cuvioasă Maică Marie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Ca să stingi văpaia patimilor, ai izvorât pururea pâraie de lacrimi, Marie, arzându-ți sufletul. Al căror har dă-mi-l și mie, robului tău.

Stih: Cuvioasă Maică Marie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Nepătimire cerească ai dobândit, prin viețuirea cea preaînaltă de pe pământ maică; pentru aceasta roagă-te, să mântuiască din patimi, cu rugăciunile tale, pe cei ce te laudă pe tine.

Stih: Cuvioase Părinte Andrei, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Cunoscându-te păstor și arhieru al Cretei, și rugător pentru lume pe tine, Andrei, alerg și strig ție: Scoate-mă, părinte, din adâncul păcatului.

⁹⁷ Interpretare alegorică a luptelor lui Isus Navi împotriva amaleciților. Amaleciții erau un puternic neam nomad, extins în partea de sud a pustiului Palestinei. Vezi mai cu seamă: Ieș. 17:13 - „Și a zdrobit Iosua pe Amalec și tot poporul lui cu ascuțitul sabiei”.

⁹⁸ Gavaonitenii [= ghibeoniții] erau locuitorii vechiului oraș Gavaon [= Ghibeon], care printr-o uneltire inteligentă l-au convins pe Isus Navi să capituleze în fața lor, ca să se salveze de la catastrofă și de la moartea ce o așteptau. Au trimis așadar o delegație la Isus Navi, când acesta se afla în Ghilgal, care a pretins că orașul Gavaon este foarte departe. Această înșelăciune a lor a fost descoperită însă după trei zile, iar gavaonitenii au fost obligați de către iudei să servească drept „tăietori de lemne și cărători de apă” (Isus Navi 9, 3-33). Sufletul omului trebuie deci să se ridice și să lupte împotriva patimilor trupești, precum Isus Navi a luptat împotriva amaleciților, și să învingă gândurile care de multe ori îl înșală, precum gavaonitenii l-au înșelat pe Isus Navi și pe alți conducători ai lui Israel.

⁹⁹ Luca 15, 9.

Slavă..., a Treimii:

Treime sunt neamestecată, nedespărțită; despartită după Fețe, și Unime sunt din Fire unită: Tatăl și Fiul și dumnezeiescul Duh.

Și acum..., a Născătoarei:

Pântecele tău ne-a născut nouă pe Dumnezeu, cu chipul ca și noi; deci ca pe un ziditor al tuturor, roagă-L, Născătoare de Dumnezeu, ca prin rugăciunile tale să ne îndreptăm.

Și iarăși irmosul: Strigat-am cu toată inima mea...

CONDAC, glasul al 6-lea:

Suflete al meu, suflete al meu, scoală! Pentru ce dormi? Sfârșitul se apropie și vei să te tulburi. Deșteaptă-te dar, ca să se milostivească spre tine Hristos Dumnezeu, Cel ce este pretutindeni, și toate le plinește.

ICOS

Cămara cea de vindecare a lui Hristos văzând-o deschisă, privind și sănătatea care izvorăște din aceasta lui Adam, a pățimit și s-a rănit diavolul, și ca în primejdie s-a tânguit și a strigat către prietenii săi: Ce voi face Fiului Mariei? mă ucide Vitleemiteanul, Cel ce este pretutindeni și pe toate le plinește¹⁰⁰.

**SINAXAR
ÎN JOIA DIN SĂPTĂMÂNA A CINCEA
A POSTULUI MARE**

Sinaxarul din Minei, apoi acesta.

În aceeași zi, în Joia din săptămâna a cincea a Postului Mare, după o veche predanie, cântăm slujba marelui canon de umilință.

Acest canon, cel mai mare într-adevăr dintre toate canoanele, l-a compus și l-a scris foarte frumos și cu mult meșteșug cel între sfinți părintele nostru Andrei, arhiepiscopul Cretei, numit și Ierusalimiteanul. Acesta era de loc din Damasc. La

¹⁰⁰ Sf. Ioan Gură de Aur spune „Biserica lui Hristos este un spital duhovnicesc.”

vârsta de patrusprezece ani, după ce a fost dat la școală și a învățat toate științele care-i dădeau o educație desăvârșită, s-a dus la Ierusalim și a îmbrățișat viața monahală. Trăind cu cuvioșie și bine plăcut lui Dumnezeu, într-o viață liniștită și netulburată, a lăsat Bisericii lui Dumnezeu și alte scrieri folositoare vieții, cântări și canoane, dar a fost mai cu deosebire iscusit în cuvântări de laudă în cinstea sfinților, a Maicii Domnului și a Domnului nostru Iisus Hristos. Împreună cu alte multe canoane, a alcătuit și acest Mare Canon plin de foarte mare umilință. Culegând și strângând la un loc toată istoria Vechiului și Noului Testament, a alcătuit cântarea aceasta de la Adam până la înălțarea lui Hristos și predica Apostolilor. Prin canonul acesta îndeamnă tot sufletul să râvnească și să urmeze, după putere, toate faptele bune ale istoriei Vechiului și Noului Testament, să fugă de toate faptele rele și să alerge totdeauna la Dumnezeu, prin pocăință, prin lacrimi și mărturisire și prin alte fapte bine plăcute lui Dumnezeu. Atât este de curgător și de armonios acest Mare Canon, încât poate să moaie și cea mai învârtoșată inimă și să o deștepte spre săvârșirea binelui, chiar numai dacă-l cântă cineva cu inimă zdrobită și cu potrivită luare-aminte. Andrei Criteanul a alcătuit acest canon pe timpul când și marele Sofronie, patriarhul Ierusalimului, a scris viața Mariei Egipteanca. În adevăr, și această viață ne pune înaintea o mare pildă de umilință și dă multă gândire celor ce greșesc și păcătuiesc, numai dacă ar voi să se depărteze de rele.

Și s-a rânduit să se cânte și să se citească Marele Canon și viața Cuvioasei Maria Egipteanca în ziua aceasta pentru următoarea pricină: Pentru că Sfântul Post de patruzeci de zile se apropie de sfârșit și pentru ca nu cumva oamenii, lenevinduse, să se îngrijească mai puțin de nevoințele cele duhovnicești și să se depărteze cu totul de a trăi în cumpătare, marele Andrei, ca un adevărat învățător, prin cântările Marelui Canon, în care istorisește virtuțile marilor bărbați, precum și întoarcerea la credință a celor răi, pregătește pe cei care se nevoiesc cu postul să se poarte cu mai mult curaj și să se îndrepte cu bărbăție spre nevoințele postului ce-l mai au în față. Iar Sfântul Sofronie, prin minunata povestire despre viața Mariei Egipteanca, înduplecă pe oameni să ajungă din nou cumpătați, îi ridică spre Dumnezeu, îi sfătuiește să nu mai cadă și să nu se deznădăjduiască, chiar dacă au căzut înaintea în unele păcate. Și într-adevăr, povestirea vieții Mariei Egipteanca înfățișează cât este de mare iubirea de oameni și dragostea lui Dumnezeu față de cei ce doresc să se întoarcă de la păcatele lor cele de mai înainte.

Canonul lui Andrei Criteanul se numește Canonul cel Mare poate și din pricina ideilor și gândurilor înalte ce le cuprinde, căci într-adevăr alcătuitorul lui este iscusit și l-a compus într-un chip nespus de frumos, dar și pentru că acest canon, spre deosebire de celelalte, care au câte treizeci de tropare și chiar mai puține, are

două sute cincizeci de tropare și fiecare din tropare pricinuiește nespusă plăcere. Prin urmare cu foarte bună socoteală și potrivit a fost așezat în marele post de patruzeci de zile acest Mare Canon, care are multă umilință. Părintele nostru Andrei a fost cel dintâi care a adus la Constantinopol acest prea frumos și mare canon, odată cu Viața Cuvioasei Maria, când a fost trimis de Teodor, patriarhul Ierusalimului, să fie de ajutor la al șaselea sobor ecumenic. Cu acest prilej a luptat în chipul cel mai strălucit împotriva monoteliților și, cu toate că era simplu monah, a fost rânduit în clerul Bisericii din Constantinopol. Apoi a fost făcut diacon și a fost însărcinat cu purtarea de grijă a orfanilor. După puțină vreme a ajuns arhiepiscopul Cretei. Mai pe urmă, ajungând aproape de locul numit Ieriso din Mitilina, a călătorit spre Domnul, tocmindu-și bine scaunul său.

Pentru rugăciunile Sfântului Andrei, Dumnezeu, miluiește-ne și ne mântuiește. Amin.

După aceasta se cântă Fericitirile, cu închinăciuni, glasul al 6-lea.

Stih: Întru împărăția Ta, când vei veni, pomenește-ne pe noi, Doamne.

Pe tâlharul l-ai făcut, Hristoase, locuitor raiului; pe cel ce a strigat pe Cruce către Tine: pomenește-mă! Învrednicește-mă și pe mine, nevrednicul, de pocăința acestuia.

Stih: Fericiți cei săraci cu duhul, că a acelora este împărăția cerurilor.

Auzit-ai, suflete al meu, de Manoe¹⁰¹, că a ajuns la arătare dumnezeiască, și a luat atunci rodul făgăduinței din cea stearpă; să urmărm dreptei credințe a acestuia.

Stih: Fericiți cei ce plâng, că aceia se vor mângâia.

Râvnind lenevirii lui Samson, suflete, ți-ai tuns tăria lucrurilor tale, dându-ți celor de alt neam viața întreagă și fericită, pentru iubirea plăcerii¹⁰².

Stih: Fericiți cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul.

¹⁰¹ Tatăl lui Samson. Capitolul 13 din Cartea Judecătorilor relatează dumnezeiasca arătare pe care o are Manoe, în urma căreia i se împlinește rugăciunea și femeia lui stearpă îl va naște pe Samson.

¹⁰² Samson a fost judecător al lui Israel timp de 20 de ani. A fost un om foarte puternic în lupta cu Filistenii. Odată, una dintre femeile pe care le-a iubit, aceasta fiind pusă de Filistenii, îi cere să îi mărturisească care este secretul puterii. El mărturisește că puterea îi vine din păr. Prin violență, i se taie părul pierzându-și puterea.

Cel ce a biruit mai înainte cu falca măgarului pe cei de alt neam, acum se află prădat de desfrâu; ci fugi, suflete al meu, de asemănare, de fapta și de slăbirea lui.

Stih: Fericiți cei ce flămânzesc și însetează de dreptate, că aceia se vor sătura.

Barac¹⁰³ și Ieftae¹⁰⁴, căpetenii de oaste, s-au ales judecătorii lui Israel, cu care împreună și Debora¹⁰⁵ cea cu minte bărbătească. Deci îmbărbătându-te, suflete, cu vitejiile acelora, întărește-te.

Stih: Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui.

Pe Laila¹⁰⁶ cea vitează ai cunoscut-o, suflete al meu, care a tras în țepă pe Sisera¹⁰⁷ mai înainte, și a făcut mântuire; auzi stâlpul, prin care ție Crucea se însemnează.

Stih: Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu.

Jertfește, suflete, jertfă de laudă, adu fapta bună ca pe o fiică mai curată decât a lui Ieftae; și junghie ca pe o jertfă, Domnului tău patimile cele trupești.

Stih: Fericiți făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema.

Înțelege, suflete al meu, ce este lâna lui Ghedeon¹⁰⁸; primește roua din cer și te pleacă, precum câinele, de bea apa care curge din lege prin stoarcerea Scripturii.

Stih: Fericiți cei prizoniți pentru dreptate, că a acelora este împărăția cerurilor.

Osânda lui Eli preotul ai luat-o¹⁰⁹, suflete al meu, pentru lipsa minții, suferind a lucra într-o tine patimile, ca și acela pe feciorii cei fără de lege.

¹⁰³ Cartea judecătorilor, capitolul 4.

¹⁰⁴ Cartea judecătorilor, capitolul 11.

¹⁰⁵ Prorociță în Israel în vremea judecătorului Barac (1125 î. Hr.).

¹⁰⁶ Sau *Iaela*, femeia lui Heber Cheneul, cea care îl omoară pe Sisera (Cartea judecătorilor, capitolul 4).

¹⁰⁷ Căpetenia oștirilor lui Iabin, regele Canaanului, care domnea în Hațor (Cartea judecătorilor, capitolul 4).

¹⁰⁸ Ghedeon a fost al cincilea judecător care s-a distins în fruntea israeliților în ceea ce s-a numit Perioada Judecătorilor. Renumele său, ca cel care îi izbăvește pe israeliți din mâinile midianiților și ale amaleciților și mai ales răsunetul victoriei sale asupra midianiților, au avut ecou în toate generațiile următoare ale iudaismului și ale poporului evreu. Victoria sa militară este evocată în Psalmul 83, 12; precum și în cartea Samuel (1,11) și în cartea profetului Isaia (9, 3) și (10, 26). Pomenirea dreptului Ghedeon se face în *Duminica Sfinților Strămoși*, duminica dinainte de Nașterea Domnului.

¹⁰⁹ A se vedea nota 54. Cazul preotului Eli ne dezvăluie că iubirea părintelui față de propriii săi copii trebuie să îmbrace, de asemenea, forma dreptății și pe cea a discernământului. Orice iubire a părintelui față de copilul său este nedesăvârșită dacă lipsește iubirea de Dumnezeu.

Stih: Fericiți veți fi când vă vor ocări pe voi și vă vor prigoni și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, mințind pentru Mine.

Între Judecători, levitul cu socoteală și-a împărțit femeia la cele douăsprezece neamuri, suflute al meu, ca să vădească întinăciunea cea fără de lege a neamului lui Veniamin.

Stih: Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri.

Iubitoarea de înțelepciune Ana, rugându-se, numai buzele și-a mișcat spre laudă, iar glasul ei nu se auzea; și de aceea, deși era stearpă, a născut fiu vrednic de rugăciunea ei.

Stih: Pomeneste-ne pe noi, Doamne, când vei veni întru Împărăția Ta.

Înnumăratu-s-a între judecători feciorul Anei, marele Samuel¹¹⁰, pe care Armatem l-a crescut în casa Domnului. Aceluia râvnește, suflute al meu, și judecă lucrurile tale mai înainte decât pe ale altora.

Stih: Pomeneste-ne pe noi, Stăpâne, când vei veni întru împărăția Ta.

Ales fiind David rege, ca un rege s-a uns din corn cu dumnezeiescul mir. Deci și tu, suflute al meu, de poțesteți împărăția cea de sus, în loc de mir, unge-te cu lacrimi¹¹¹.

Stih: Pomeneste-ne pe noi, Sfinte, când vei veni întru împărăția Ta.

Miluieste zidirea Ta, Milostive; milostivește-Te spre făptura mâinilor Tale, și iartă tuturor păcătoșilor și mie, celui ce am călcat poruncile Tale mai mult decât toți.

Slavă..., a Treimii:

Și nașterii celei fără de început, și purcederii mă închin: Tatălui, Cel ce a născut, slăvesc pe Fiul cel născut, laud pe Duhul Sfânt, Cel ce strălucește împreună cu Tatăl și cu Fiul.

Și acum..., a Născătoarei:

¹¹⁰ Prorocul Samuel a trăit cu aproximativ 1146 de ani înainte de nașterea lui Hristos, fiind cel de-al cincisprezecelea și ultimul dintre judecătorii lui Israel și primul dintre prorocii care au profețit israeliților în pământul lui Israel (1 Regi). Prăznuirea lui în Biserica Ortodoxă se face pe 20 august.

¹¹¹ „Și a luat Samuel cornul cu mir și l-a uns în mijlocul fraților lui, și a odihnit Duhul Domnului asupra lui David din ziua aceea și după aceea.” (1 Regi 16, 13)

Nașterii tale celei mai presus de fire ne închinăm, nedespărțind slava cea după fire a pruncului tău, Născătoare de Dumnezeu; că Cel ce este unul după față, se mărturisește îndoit după fire.

Cântarea a 7-a:

Irmosul:

Păcătuit-am, fărădelege și nedreptate săvârșit-am înaintea Ta; nici am păzit, nici am făcut precum ne-ai poruncit nouă; dar nu ne părăsi pe noi până în sfârșit, Dumnezeul părinților (**de două ori**).

Păcătuit-am, greșit-am și am călcat porunca Ta; că întru păcate am fost zămislit, și am adăugat rănilor mele rană. Ci Tu mă miluiește, ca un îndurat, Dumnezeul părinților.

Cele ascunse ale inimii mele, le-am mărturisit Ție, Judecătorul meu. Vezi smerenia mea, vezi și necazul meu, și ia aminte acum la judecata mea; și Tu mă miluiește, ca un îndurat, Dumnezeul părinților.

Saul oarecând, dacă a pierdut asinele tatălui său, suflete, degrab a aflat în schimb împărăția; dar păzește-te să nu greșești, alegând mai degrabă poftele tale cele dobitocești, decât împărăția lui Hristos.

David, dumnezeiescul părinte, de a și greșit oarecând îndoit, suflete al meu, cu săgeata desfrâului săgetându-se, și cu sulița robindu-se pentru pedeapsa uciderii; dar tu cu mai grele lucruri boleşti, din pornirile cele de voia ta.

Împreunat-a David oarecând nelegiuirea cu nelegiuire, că a amestecat desfrâul cu uciderea; dar îndată îndoită pocăință a arătat. Iar tu, suflete, mai viclene lucruri ai făcut, necăindu-te către Dumnezeu.

David oarecând a însemnat cântarea, scriind-o ca într-o icoană, prin care-și mustră fapta ce a lucrat, strigând: Miluiește-mă! Că Ție unuia am greșit, Dumnezeului tuturor; Însuți mă curățește¹¹².

Purtat fiind chivotul în car, când s-au întors junincile, numai cât s-a atins Zan acela de el, a fost certat de mânia lui Dumnezeu. Deci de îndrăzneala aceluia fugind, suflete, cinstește bine cele dumnezeiești.

¹¹² Se face referire la psalmul 50, care este cel mai profund îndemn la pocăință, pe care rostindu-l și noi ne facem următori pocăinței.

Auzit-ai de Abesalom cum s-a sculat împotriva firii. Cunoscut-ai faptele lui cele întinate, cu care a batjocorit patul lui David, tatălui său; dar și tu ai urmat pornirilor lui celor de patimi și iubitoare de plăceri.

Supus-ai trupului tău vrednicia ta cea nerobită, și ca alt Ahitofel¹¹³ aflând pe vrăjmașul, suflete, te-ai plecat după sfaturile lui; dar le-a risipit pe acestea Însuși Hristos, ca tu să te mântuiești cu adevărat.

Solomon¹¹⁴ cel minunat, cel plin de harul înțelepciunii, acesta făcând vicleșug înaintea lui Dumnezeu oarecând, s-a depărtat de la El; căruia și tu ți-ai asemănat blestemata ta viață, suflete.

De plăcerile patimilor sale fiind silit, s-a întinat, vai mie! Iubitorul înțelepciunii, iubitor de femei desfrânate făcându-se și înstrăinat de la Dumnezeu; căruia tu, o suflete, ai urmat cu gândul, prin dezmierdări rușinoase.

Lui Roboam¹¹⁵, celui ce n-a ascultat sfatul tatălui său, ai râvnit, suflete, împreună și lui Ieroboam¹¹⁶, slugii celei prea rele, care s-a viclenit oarecând; dar fugi de asemănarea lor, și strigă lui Dumnezeu: Păcătuit-am, miluiește-mă!

Necurățirilor lui Ahav ai râvnit, sufletul meu! Vai mie! Te-ai făcut locaș întinăciunilor trupești și vas urât al patimilor. Dar din adâncul tău suspină și spune lui Dumnezeu păcatele tale.

A ars oarecând Ilie pe cei de două ori câte cincizeci, când a junghiat și pe proorocii cei de rușine ai Izabelei¹¹⁷, spre muștrarea lui Ahav. Dar fugi, suflete, de asemănarea acestor doi și te întărește.

¹¹³ Sfetnicul lui David, din cetatea Ghilo, care va conspira împotriva regelui, intrând în tabăra lui Abesalom. Este pedepsit de Dumnezeu pentru trădare. Văzând eșecul planului său de a da jos de pe tron pe David, se spânzură.

¹¹⁴ A fost fiu al lui David și al Batșebelei, rege al Israelului timp de 40 de ani (971-931), a avut o domnie faimoasă, prosperă și tihnită; constructorul Templului din Ierusalim; a atins cea mai mare înțelepciune omenească posibilă. Solomon a nesocotit porunca Domnului de a nu se încuscri cu neamurile păgâne. Vechiul Testament relatează cum el s-a „*alipit*” de unele din aceste neamuri păgâne „*târât de iubire*”: a iubit, pe lângă fata lui Faraon, 700 de crăieșe împărătești moabite, amonite, edomite, sidoniene și hetite și 300 țiitoare (concubine). La bătrânețe, femeile i-au abătut inima, i-au plecat inima spre alți dumnezei, după cuvântul Domnului, și, astfel, inima „*nu i-a rămas în totul a lui Dumnezeu, cum fusese inima tatălui său, David*” (3 Regi).

¹¹⁵ Roboam, fiul lui Solomon și al Naamei, a fost un rege al Iudei în sec al 10-lea. El „*a făcut lucruri rele pentru că nu și-a pus inima să caute pe Domnul*” (3 Regi).

¹¹⁶ Este slujitorul lui Solomon, fiul lui Nebat și al văduvei Terua, a fost rege al Israelului timp de 22 de ani. Fiind un rege idolatru, a nesocotit și a uzurpat preoția, motive pentru care casa sa a fost nimicită și ștersă de pe fața pământului. El însuși a fost pedepsit cu moarte, de Iosia, pentru idolatrie, potrivit legii iudaice.

¹¹⁷ Izabela (secolul al IX-lea î.Hr.) a fost o principesă feniciană, despre care vechiul testament (Regi I, 16-31) povestește că era fiica regelui Ishbaal (Etbaal) al Sidonului și soția regelui Ahab (Ahav) al Israelului. După narațiunea biblică, Izabela l-a ațâțat pe soțul ei, Ahab, să părăsească slujirea Lui Dumnezeu cel adevărat și să încurajeze în schimb cultele zeilor Baal și Așera, de aici vine și pedeapsa Domnului prin prorocul Ilie.

Încuiatu-s-a ție cerul, suflete, și foamete de la Dumnezeu te-a cuprins de vreme ce nu te-ai plecat cuvintelor lui Ilie Tezviteanul¹¹⁸, ca și Ahav oarecând. Ci Sareptencei asemănându-te, hrănește sufletul prorocului.

Păcatele lui Manase¹¹⁹ ți-ai îngrămădit cu voința, suflete, punând ca niște lucruri de scârbă patimile și înmulțind cele dezgustătoare; dar pocăinței lui râvnind cu căldură, câștigă-ți umilința.

Cad înaintea Ta și aduc Ție, ca niște lacrimi, cuvintele mele: Păcătuit-am, cum a greșit păătoasa, și am făcut fărădelege ca nimeni altul pe pământ. Dar fie-Ți milă, Stăpâne, de făptura Ta și iarăși mă cheamă.

Folosit-am rău chipul Tău, și am stricat porunca Ta; toată frumusețea mi s-a întunecat, și cu patimile mi s-a stins făclia, Mântuitorule. Dar milostivindu-Te, dă-mi bucurie, precum cânta David.

Întoarce-te, căiește-te, descoperă cele ascunse; grăiește lui Dumnezeu Cel ce știe toate. Tu singur știi, Mântuitorule, cele ascunse ale mele; ci Însuși Tu mă miluiește, precum cânta David, după mare mila Ta.

Stinsu-s-au zilele mele, ca visul celui ce se deșteaptă. Pentru aceasta ca Iezechia¹²⁰ lăcrimez pe patul meu, ca să mi se adauge ani de viață. Dar care Isaia¹²¹ va să stea pentru tine, suflete? Fără numai Dumnezeuul tuturor.

Stih: Cuvioasă Maică Marie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

¹¹⁸ Este vorba despre Sfântul Proroc Ilie Tesviteanul, unul dintre cei mai mari proroci trimiși de Dumnezeu în Vechiul Testament. Numele lui se poate traduce prin „*cel al cărui stăpân este Dumnezeu*”, sau „*stăpânul meu este Dumnezeu*”. Faptele sale sunt descrise în I Regi – 4 Regi, dar se fac multe referiri la el și în Noul Testament. Prăznuirea sa în Biserica Ortodoxă se face pe 20 iulie.

¹¹⁹ Regele Manase, fiu al lui Ezechia și al Heftibiei, a fost rege al Iudeii timp de 55 de ani. În prima parte a domniei sale a fost autor a numeroase crime, foarte idolatru, vrăjitor și ținând la curtea sa vrăjitori. Ajuns la strâmtoare în mâinile asirienilor, s-a rugat îndelung și s-a smerit adânc și Dumnezeu l-a salvat și l-a întors la Ierusalim. Cunoscând că *Domnul este Dumnezeu*, el a dărmat toți idolii pe care-i făcuse și a poruncit lui Iuda să slujească adevăratului Dumnezeu. El reprezintă un exemplu radical de pocăință, alături de alte cazuri precum Zaheu (mai-marele vameșilor), tâlharul de pe cruce, fiul risipitor, Împăratul David sau Maria Egipteanca. În Ceaslov, la Pavecernița Mare este inclusă o rugăciunea de pocăință care îi poarte numele.

¹²⁰ Iezechia (Ezechia în unele traduceri; n. 715 - d. 687 î. Hr.) a fost fiul lui Ahaz și al lui Abia (fata lui Zaharia), împărat al lui Iuda în sec VIII-VII. Și-a pus nădejdea în Domnul așa cum n-a făcut-o până la el și nu o va face nici după el vreun alt împărat al lui Iuda. În cei 29 de ani de domnie a restabilit credința adevărată și puternică în Dumnezeu prin nimicirea idolatriei, ținerea sărbătorilor și prin respectarea tuturor rânduielilor legii lui Moise. Iezechia „*a făcut ce este plăcut înaintea Domnului, întocmai cum făcuse tatăl său David*” (4 Regi 18.3). Printr-o prorocie a lui Isaia, Domnul îi adaugă 15 ani de viață.

¹²¹ Isaia a fost fiul lui Amos și unul din cei patru mari proroci ai Vechiului Testament (alături de Ieremia, Iezechiel și Daniel), personalitate foarte influentă în secolul al VIII-lea î. Hr., în timpul regilor Ozia, Iotam, Ahaz, Iezechia și Manase, pe care a încercat să-i ajute și să-i îndrepte prin profeții, muștrări și îndemnuri. A murit ca mucenic, fiind tăiat cu fereastră la porunca regelui Manase (Sf. Apostol Pavel face aluzie la acest episod în Evrei 11, 37). Biserica Ortodoxă îl prăznuiește în data de 9 mai.

Strigând către Preacurata Maica lui Dumnezeu mai înainte, ai gonit turbarea poftelor celor cu silă supărătoare, și ai rușinat pe vrăjmașul cel ce te-a făcut să cazi în cursă. Ci dă-mi acum ajutor în necazuri și mie, robului tău.

Stih: Cuvioasă Maică Marie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Pe Hristos pe Care L-ai iubit, de Care ai dorit, pe urma Căruia ai mers, Acesta a aflat pocăința și ți-a dăruit-o, ca singur Dumnezeu milostiv; pe Care roagă-L neîncetat, să ne izbăvească pe noi de patimi și de primejdii.

Stih: Cuvioase Părinte Andrei, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Pe piatra credinței întărește-mă, cu rugăciunile tale, părinte, îngrădindu-mă cu frica cea dumnezeiască, și mă rog dăruiește-mi mie acum pocăință, Andreie; și mă izbăvește de cursa vrăjmașilor care mă caută pe mine.

Slavă..., a Treimii:

Treime neamestecată, nedespărțită, de o ființă și fire una; lumini și lumină, și trei sfinte, și Unul sfânt, este lăudată Treimea, Dumnezeu. Laudă și preaslăvește, suflete, viață și vieți, pe Dumnezeul tuturor.

Și acum..., a Născătoarei:

Lăudămu-te, bine te cuvântăm, închinămu-ne ție, Născătoare de Dumnezeu, că ai născut pe Unul din Treimea cea nedespărțită, pe Unul Fiu și Dumnezeu; și tu însăși ne-ai deschis nouă celor de pe pământ cele cerești.

Și iarăși irmosul: Greșit-am, fărădelege am făcut...

Tricântarea (fără metanii)

Cântarea a 8-a, glasul 8:

Irmosul:

Pe Împăratul slavei, Cel fără început, de Care se înfricoșează puterile cerești, și se cutremură cetele îngerilor, preoți laudați-L, popoare preaînălțați-L întru toți vecii.

Ca niște cărbuni ai focului celui fără materie, ardeți patimile mele cele împădurite, aprinzând întru mine acum dorul dragostei celei dumnezeiești, Apostolilor.

Să cinstim trâmbițele cele cu glasuri bune ale Cuvântului, prin care au căzut zidurile cele neîntărite ale vrăjmașului, și s-au întărit zidurile cunoștinței de Dumnezeu.

Sfărâmați chipurile patimilor sufletului meu, cei ce ați sfărâmat capiștile și idolii vrăjmașului, Apostoli ai Domnului, cei ce sunteți biserici sfințite.

A Născătoarei:

Încăput-ai pe Cel neîncăput din fire; purtat-ai pe Cel ce poartă toate; alăptat-ai, curată, pe Cel ce hrănește făptura, pe Hristos dătătorul de viață.

Altă Tricântare

Irmos același:

Cu meșteșugirea cea înaltă a Duhului, ați zidit toată Biserica, Apostoli ai lui Hristos; în aceasta binecuvântați pe Hristos în veci.

Trâmbițând cu trâmbița dogmelor, au surpat Apostolii toată înșelăciunea idolească, preaînălțând pe Hristos întru toți vecii.

Apostoli ce sunteți bună adunare, păzitori ai lumii, cetățeni cerești, izbăviți-ne din primejdii pe noi, care vă laudăm pururea.

A Treimii:

Dumnezeiască stăpânie cea întreit însorită și prealuminată, fire de o slavă și de un tron, Părinte atotefăcătorule, Fiule și Duhule cel dumnezeiesc, pe Tine Te laud în veci.

A Născătoarei:

Ca pe un tron cinstit și preaînălțat să laudăm neîncetat, popoare, pe Maica lui Dumnezeu, pe ceea ce singură este după naștere maică și fecioară.

Altă Tricântare

Irmosul:

Pe Cel pe Care-L slăvesc oștile cerești și de El se cutremură heruvimii și serafimii, toată suflarea și zidirea, lăudați-L, binecuvântați-L și-L preaînălțați întru toți vecii (de două ori).

Miluieste-mă pe mine cel ce am păcătuit, Mântuitorule, ridică-mi mintea mea spre întoarcere. Primește-mă pe mine cel ce mă pocăiesc; miluieste-mă pe mine cel ce strig: Greșit-am Ție, mântuiește-mă; nelegiuیت-am, miluieste-mă.

Ilie cel ce a fost purtat în car, suindu-se în carul virtuților, s-a înălțat ca spre ceruri oarecând, mai presus de cele pământești; deci la suirea acestuia cugetă, suflete al meu.

Curgerea Iordanului oarecând a stat de o parte și de alta, prin lovirea cu cojocul lui Ilie de către Elisei¹²²; iar tu, o suflete al meu, acestui dar nu te-ai învrednicit, din pricina neînfrânării.

Elisei luând oarecând cojocul lui Ilie, a luat de la Domnul har îndoit¹²³; iar tu, o, suflete al meu, de acest har nu te-ai împărțit, pentru neînfrânare.

Somaniteanca¹²⁴ oarecând a primit pe cel drept cu gând bun; iar tu, o, suflete, n-ai adus în casa ta nici străin, nici călător. Pentru aceasta tu vei fi lepădat afară din cămară, tânguindu-te.

Minții celei întinate a lui Ghiezi¹²⁵ pururea te-ai asemănat, ticălosule suflete; a cărui iubire de argint leapăd-o măcar la bătrânețe. Fugi de focul gheenei, depărtându-te de răutățile tale.

¹²² Elisei a fost un mare proroc din secolul al IX-lea î.Hr., succesor al prorocului Ilie, făcător de minuni și vindecător, potrivit relatării din Cartea a IV-a a Regilor. Biserica Ortodoxă îl prăznuiește în data de 14 iunie.

¹²³ *Iar după ce au trecut, a zis Ilie către Elisei: „Cere ce să-ți fac, înainte de a fi luat de la tine”. Iar Elisei a zis: „Duhul care este în tine să fie îndoit în mine!”. Răspuns-a Ilie: „Greu lucru ceri! Dar de mă vei vedea când voi fi luat de la tine, va fi așa; iar de nu mă vei vedea, nu va fi”. Pe când mergeau ei așa pe drum și grăiau, deodată s-a ivit un car și cai de foc și, despărțindu-i pe unul de altul, a ridicat pe Ilie în vârtej de vânt la cer. Iar Elisei se uita și striga: „Părinte, părinte, carul lui Israel și caii lui!” Și apoi nu l-a mai văzut (4 Rg. 2, 9 – 12).*

¹²⁴ E vorba de femeia Șunamiteanca din 4 Regi 4. La această femeie găzduia Elisei când trecea prin pământul Șunem. Remarcabilă este relatarea privind profeția nașterii unui fiu de către Șunamiteancă și învierea acestui fiu de către Elisei, după ce, cel din urmă moare.

¹²⁵ Sau Ghehazi, sluga lui Elisei, a se vedea 4 Regi 5. Fiind iubitor de arginți, fără binecuvântarea lui Elisei, pe ascuns primește darurile lui Neeman, care se vindecă de lepră prin rugăciunea prorocului Elisei, cufundându-se de 7 ori în Iordan. Din pricina neascultării și a iubirii de arginți este pedepsit de pronia divină și se îmbolnăvește de lepră.

Tu, suflete, lui Ozia¹²⁶ râvnind, lepra lui întru tine îndoit ai luat-o; că cele necuvioase cugeți, și cele fără de lege faci; lasă cele ce ai și aleargă la pocăință.

De niniviteni ai auzit, suflete, că s-au pocăit către Dumnezeu cu sac și cu cenușă; acestora n-ai urmat, ci te-ai arătat mai rău decât toți cei ce au greșit mai înainte de lege și după lege.

De Ieremia cel din groapa cu noroi ai auzit, suflete, care a plâns cu tânguire cetatea Sionului și lacrimi a vărsat. Urmează vieții lui celei plângătoare și te vei mântui.

Iona¹²⁷ a fugit în Tars, cunoscând dinainte întoarcerea ninivitenilor; a cunoscut ca un proroc milostivirea lui Dumnezeu; pentru că se ferea să nu mintă proorocia lui.

De Daniel¹²⁸ ai auzit, o, suflete, cum a astupat gurile fiarelor în groapă; ai înțeles cum tinerii cei ce au fost cu Azaria¹²⁹ au stins prin credință văpaia cuptorului cea arzătoare.

Pe toți cei din Legea Veche, i-am adus ție, suflete, spre pildă; urmează faptelor iubite de Dumnezeu ale dreptilor și fugi de păcatele celor vicleni.

Drepte Judecătorule, Mântuitorule, miluiește-mă și mă izbăvește de foc și de groaza ce am a petrece la judecată, după dreptate; iartă-mă mai înainte de sfârșit, prin fapte bune și prin pocăință.

¹²⁶ A fost fiul lui Amația și al Ecoliei, fiind rege al Iudeii timp de 52 de ani. El a făcut ce este bine înaintea Domnului, întocmai cum făcuse tatăl său Amația. A căutat pe Dumnezeu în timpul vieții lui Zaharia, care înțelegea vedeniile lui Dumnezeu. Atâta timp cât la căutat pe Domnul, Dumnezeu l-a făcut să propășească, dar când a ajuns puternic, mândria l-a făcut să necinstească preoția, motiv pentru care Domnul îl lovește cu lepra, din cauza căreia a și murit.

¹²⁷ Sfântul Proroc Iona a trăit în secolul VIII î. Hr. (2 Regi 14, 25), în regatul de nord al lui Israel. Este prorocul care vestește cuvântul Domnului ninivitenilor, care se pocăiesc și scapă de pedeapsa divină. Părinții Bisericii consideră că petrecerea lui Iona în pântecul chitului (pește mare - balenă) este o profeție despre moartea și Învierea lui Hristos (Matei 12, 39-41; 16, 4; Luca 11, 29). Prăznuirea Prorocului Iona în Biserica Ortodoxă se face în data de 21 septembrie.

¹²⁸ Daniel a fost unul din cei mari patru proroci ai Vechiului Testament (alături de Isaia, Ieremia și Iezechiel). Daniel și-a desfășurat activitatea la curțile regilor Nabucodonosor și Belșatar, apoi la împărății persani Darius și Cyrus. Fiindcă „Dumnezeu a făcut pe Daniel priceput în toate vedeniile și toate visele” (Daniel 1,17), el primește de la Dumnezeu, în câteva rânduri, tălmăcirile unor vise profetice ale împăraților babilonieni (Nabucodonosor și Belșatar) și are o serie de viziuni profetice referitoare la evenimente apropiate sau îndepărtate în timp. Mântuitorul însuși se referă la o profeție a prorocului Daniel, referitoare la vremurile premergătoare apocalipsei (Matei 24, 15). Daniel mai este cunoscut și pentru episodul când este aruncat de regele Darius în groapa cu lei, care nu-l vatamă cu nimic (Daniel 6). Biserica Ortodoxă îl prăznuiește în data de 17 decembrie.

¹²⁹ Azaria, tânăr iudeu, din cei trei tineri (Azaria, Anania și Misael) care au fost alături de Daniel Prorocul, aflat la curtea regelui Nabucodonosor, primește de la căpetenia famenilor, Așpenaz, numele de Abed – Nego, ceea ce înseamnă *sluga zeului Nebo* (Daniel 1, 6-7).

Ca tâlharul strig Ție: pomenește-mă; ca Petru plâng cu amar; iartă-mă, Mântuitorule! strig ca vameșul, lăcrimez ca păcătoasa. Primește-mi tânguirea ca oarecând pe a cananeencii.

Tămăduiește putrejunea smeritului meu suflet, Mântuitorule, Unule, Tămăduitorule. Pune-mi doctorie vindecătoare și untdelemn și vin, lucrurile cele de pocăință, și umilință cu lacrimi.

Cananeencii și eu urmând, strig: Miluiește-mă, Fiul lui David! Mă ating de poală, ca ceea ce-i curgea sânge; plâng ca Marta și ca Maria pentru Lazăr.

Alabastru cu lacrimi turnând pe capul Tău, Mântuitorule, ca niște mir, strig ca păcătoasa care cerea milă; rugăciune aduc și cer să iau iertare.

De n-a și păcătuit nimeni ca mine, totuși primește-mă, Milostive Mântuitorule, și pe mine, care cu frică mă pocăiesc și cu dragoste strig: păcătuit-am Ție Unuia, nelegiuit-am, miluiește-mă.

Milostivește-Te, Mântuitorule, spre zidirea Ta, și mă caută ca un păstor pe mine, oaia cea pierdută, și rătăcit fiind, răpește-mă de la lup, și mă fă oaie în pășunea oilor Tale.

Când vei ședea Judecător ca un milostiv, și vei arăta slava Ta cea înfricoșătoare, Hristoase, o! ce frică va fi atunci. Cuptorul arzând și toți temându-se de înfricoșătoarea judecată a Ta.

Stih: Cuvioasă Maică Marie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Maica Luminii celei neapuse, pe tine luminându-te, te-a dezlegat de întunericul păcatelor; de unde primind tu harul Duhului, luminează, Marie, pe cei ce te laudă cu credință.

Stih: Cuvioasă Maică Marie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Minune nouă cu adevărat văzând în tine, maică, dumnezeiescul Zosima¹³⁰ s-a spăimântat; că înger în trup vedea și cu totul de minune s-a umplut, laudând pe Hristos în veci.

¹³⁰ Cuviosul părinte care o descoperă în pustia Iordanului pe Cuvioasa Maria Egipteanca (a se citi viața de la sfârșitul canonului).

Stih: Cuvioase Părinte Andrei, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Ca cel ce ai îndrăzneală către Domnul, Andrei cinstite, lauda Cretei, pe tine te rog:
Roagă-te, ca să aflu acum dezlegare de legătura fărădelegii prin rugăciunile tale,
ca cel ce ești învățător al pocăinței și mărirea cuvioșilor.

A Treimii:

Stih: Binecuvântăm pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfântul Duh, Dumnezeu.

Părinte, Cel ce ești fără început, Fiule, Cel împreună fără de început,
Mângâietorul cel bun, Duhule cel drept, Născătorule al lui Dumnezeu-Cuvântul,
Cuvinte al Tatălui celui fără început, Duhule cel viu și făcător, Treime în Unime,
miluiește-mă.

Și acum..., a Născătoarei:

Ca din porfiră s-a țesut trupul lui Emmanuel înlăuntru în pânțele tale,
Preacurată, ceea ce ești porfiră înțelegătoare; pentru aceasta, Născătoare de
Dumnezeu, cu adevărat pe tine te cinstim.

Stih: Să laudăm, bine să cuvântăm și să ne închinăm Domnului, cântându-I și
preaînălțându-L pe Dânsul întru toți vecii.

Și iarăși irmosul: Pe Cel pe Care-L slăvesc...

TRICÂNTAREA **Cântarea a 9-a, glasul 8:** **Irmosul:**

Cu adevărat, Născătoare de Dumnezeu te mărturisim pe tine, Fecioară curată, cei
mântuiți prin tine, cu cetele cele fără de trupuri mărindu-te pe tine.

Apostoli, cei ce v-ați arătat izvoare de ape mântuitoare, răcoriți sufletul meu cel
topit de setea păcatului.

Pe mine cel ce înot în noianul pierzării și sunt cufundat, mântuiește-mă, Doamne,
cu dreapta Ta, ca și pe Petru.

Ca cei ce sunteți sarea învățăturilor celor dulci, uscați putrejunea gândului meu, și alungați întunericul necunoștinței.

A Născătoarei:

Ca una ce ai născut bucuria, dă-mi plângere prin care să pot afla mângâiere, dumnezeiască stăpână, în ziua ce va să fie.

Altă Tricântare:

Pe tine, ceea ce ești mijlocitoare între cer și între pământ, toate neamurile te ferim; că trupește a locuit în tine plinirea Dumnezeirii, Fecioară.

Cu cântări te slăvim pe tine, adunare lăudată a Apostolilor, că v-ați arătat lumii luminători, alungând înșelăciunea.

Cu mreața voastră cea evanghelicească vânând pești cuvântători, Îi aduceți pururea merinde lui Hristos, fericiților Apostoli.

Aduceți-vă aminte de noi, Apostoli, în rugăciunea voastră către Dumnezeu, ca să ne izbăvim de toată încercarea, rugămu-vă noi, care vă lăudăm cu dragoste.

A Treimii:

Pe Tine, Unimea cea în trei Fețe, Tată și Fiule și cu Duhul, pe un Dumnezeu de o ființă laud; pe Treimea cea de o putere și fără început.

A Născătoarei:

Pe tine, Născătoare de prunc și Fecioară, toate neamurile te ferim, ca cei ce ne-am izbăvit prin tine din blestem; că ai născut pe Domnul, bucuria noastră.

Altă Tricântare:

Irmosul:

Nașterea zămislirii celei fără de sămânță este netâlcuită; rodul Maicii celei fără de bărbat este nestricat; că nașterea lui Dumnezeu înnoiește firile. Pentru aceasta pe tine toate neamurile, ca pe o maică mireasă a lui Dumnezeu, cu dreaptă credință te mărim.

Mintea s-a rănit, trupul s-a trândăvit, duhul bolește; cuvântul a slăbit, viața s-a omorât, sfârșitul este lângă uși. Pentru aceasta, ticălosul meu suflet, ce vei face când va veni Judecătorul să cerceteze ale tale?

Adusu-ți-am aminte, suflete, de la Moise facerea lumii, și toată Scriptura cea așezată de acela; care îți povestește ție de cei drepți și de cei nedrepți; din care celor de al doilea, adică celor nedrepți ai urmat, o, suflete, păcătuiind lui Dumnezeu, iar nu celor dintâi.

Legea a slăbit, Evanghelia nu lucrează și toată Scriptura în tine nu este băgată în seamă; profeții au slăbit și tot cuvântul Celui Drept. Și rănilile tale, o, suflete al meu, s-au înmulțit, nefiind doctor care să te însănătoșeze.

Pildele Scripturii celei noi îți aduc ție, ca să te ducă pe tine, suflete, spre umilință; râvnește dar dreptilor, iar de păcătoși te leapădă, și înduplecă pe Hristos cu rugăciunile tale, cu postul, cu curăția și cu smerenia.

Hristos S-a făcut prunc, împreunându-Se cu mine prin trup, și toate câte sunt ale firii, cu voia le-a plinit, afară de păcat, arătându-ți ție, o, suflete, pilda și chipul smereniei Sale.

Hristos S-a făcut om, chemând la pocăință pe tâlhari și pe desfrânate. Suflete, pocăiește-te, că s-a deschis ușa împărăției acum, și o apucă mai înainte fariseii și vameșii și desfrânații, pocăindu-se.

Hristos pe magi i-a mântuit, pe păstori i-a chemat, mulțimea pruncilor a făcut-o mucenici¹³¹, pe bătrânul l-a slăvit și pe văduva cea bătrână¹³². Căroră n-ai râvnit, suflete, nici faptelor, nici vieții; dar vai ție, când vei fi judecat!

Postind Domnul patruzeci de zile în pustie, mai pe urmă a flămânzit, arătând firea cea omenească. Suflete, nu te lenevi; de va năvăli asupra ta vrăjmașul, alungă-l cu rugăciuni și cu postire, departe de la picioarele tale.

Hristos era ispitit, diavolul Îl ispitea, arătându-I pietrele ca să le facă pâini. În munte L-a suit să vadă toate împărățiile lumii într-o clipită. Teme-te, o, suflete, de înșelăciune; trezește-te, roagă-te în tot ceasul lui Dumnezeu.

¹³¹ Se referă la cei 14 000 de prunci, uciși din porunca lui Irod cel Mare. Pomenirea lor are loc în data de 29 decembrie.

¹³² Se face referință la Sfântul și Dreptul Simeon, primitorul de Dumnezeu și la Sfânta Prorociță Ana, fiica lui Fanuil din neamul lui Asir (Lc. 2, 23-27).

Turtureaua cea iubitoare de pustie, sfeșnicul lui Hristos, glasul celui ce strigă a glăsuț, predicând pocăință: Irod¹³³ a săvârșit fărădelege cu Irodiada. Vezi dar, suflete al meu, să nu te prinzi în cursele celor fără de lege, ci degrab îmbrățișează pocăința.

În pustie a locuit Înaintemergătorul harului, și Iudeea toată și Samaria auzind, au alergat și și-au mărturisit păcatele lor bucuroși, botezându-se; cărora tu, suflete, n-ai urmat.

Nunta cinstită este și patul neîntinată, că Hristos amândouă le-a binecuvântat mai înainte, ospătându-Se trupește, și în Cana Galileii¹³⁴ la nuntă apa în vin prefăcând, arătând întâia minune, ca tu să te prefaci, o, suflete.

Hristos a întărit pe slăbănogul cel ce și-a ridicat patul, și pe tânărul cel mort l-a înviat, pe fiul văduvei și pe al sutașului și, samarinencei¹³⁵ arătându-Se, a închipuit mai înainte ție, suflete, închinarea în Duh.

Pe ceea ce-i curgea sânge a tămăduit-o Domnul cu atingerea de poala Lui; pe cei leproși i-a curățit, pe orbi i-a luminat și pe cei șchiopi i-a îndreptat; pe surzi, pe muți și pe cea gârbovită până la pământ, i-a tămăduit cu cuvântul, ca tu să te mântuiești, ticăloase suflete.

Bolile tămăduind, săracilor a bine vestit Hristos-Cuvântul. Pe șchiopi i-a vindecat, împreună cu vameșii a mâncat și cu păcătoșii S-a amestecat; sufletul fiicei lui Iair¹³⁶, celei moarte mai dinainte, l-a întors cu atingerea mâinii.

Vameșul s-a mântuit și păcătoasa s-a înțelepțit; iar fariseul, lăudându-se, s-a osândit.¹³⁷ Că vameșul striga: milostivește-Te; și păcătoasa: miluiește-mă. Iar

¹³³ Este vorba de Irod Antipa (n. 21 î.Hr. - d. 39 d.Hr.) a fost fiul regelui Irod cel Mare și tetrarh al unei părți din fostul regat ierodion (Galileea și Perea) între anii 4 î.Hr. - 39 d.Hr. Irod Antipa s-a despărțit de prima sa soție, fiica regelui nabateean Aretas al IV-lea Philopatris și s-a căsătorit apoi cu cumnata sa Irodiada (soția fratelui vitreg Philippus), fapt pentru care a fost aspru mustrat în mod public de către Sfântul Ioan Botezătorul. Irod Antipa l-a arestat pe acesta și l-a executat (urmare a promisiunii făcute către fiica Irodiadei, când își prăznuia ziua de naștere), tăindu-i capul în cetatea Machaerus din provincia Perea, aflată pe malul răsăritean al Mării Moarte (Mc. 6).

¹³⁴ Unde are loc prima minune a Mântuitorului, relatată în capitolul al 2-lea de la Ioan, când preface apa în vin. Hristos binecuvântează taina nunții și în același timp se face ascultător rugăminții Maicii Domnului, care observă că *nu mai au vin*. De aici și purtarea de grijă a Maicii Domnului pentru întreg neamul omenesc.

¹³⁵ Se face referință la taina Botezului, la Har și la *închinarea în Duh și Adevăr*, pe care Hristos le descoperă femeii samarinence în Evanghelia de la Ioan 4, 5-42.

¹³⁶ Iair, mai-marele sinagogii, cel care l-a rugat pe Mântuitorul Hristos să o vindece pe fiica sa care era pe moarte, dar și moare între timp (cf. relatarea de la Matei). Pe drumul spre casa lui Iair, o femeie bolnavă din mulțime se atinge de veșmântul lui Iisus și se vindecă pe loc. Minunea este consemnată în Evanghelia după Matei (9, 18-26), în cea după Marcu (5, 21-43) și în cea după Luca (8, 40-56).

¹³⁷ E vorba de pilda vameșului și a fariseului din Evanghelia după Luca (18, 10-14).

fariseul se îngâmfa strigând: Dumnezeuule, mulțumescu-Ți, și celelalte graiuri ale nebuniei lui.

Zaheu¹³⁸ vameș a fost, dar s-a mântuit; și fariseul Simon s-a înșelat, și păcătoasa și-a luat dezlegare de iertare, de la Cel ce are puterea a ierta păcatele; căreia sânguiește de urmează, suflete.

N-ai râvnit păcătoasei, o, ticălosul meu suflet, care luând alabastru cu mir, cu lacrimi a uns picioarele Domnului, și cu părul le-a șters. Căci i-a rupt zapisul păcatelor ei cele de demult.

Cetățile căroră le-a dat Hristos bunavestire, știi, suflete al meu, cum au fost blestемate; teme-te de pildă, să nu te faci ca acelea; pe care asemănându-le Stăpânul cu Sodoma, până la iad le-a osândit.

Să nu te arăți, o, suflete al meu, mai rău pentru deznădăjduire, auzind credința cananeencei¹³⁹, pentru care cu cuvântul lui Dumnezeu s-a tămăduit fiica ei. Strigă din adâncul inimii, ca și aceea lui Hristos: Fiul lui David, mântuiește-mă și pe mine.

Milostivește-Te, mântuiește-mă, Fiul lui David, miluiește-mă, Cel ce ai tămăduit cu cuvântul Tău pe cei îndrăciți, și glasul cel milostiv, ca și tâlharului, grăiește-mi: Amin zic ție, cu Mine vei fi în rai, când voi veni întru slava Mea.

Un tâlhar Te-a hulit; un tâlhar ca Dumnezeu Te-a cunoscut. Că amândoi împreună pe cruce erau spânzurați. Dar, o, mult-Îndurate! Ca și tâlharului celui credincios, care Te-a cunoscut pe Tine Dumnezeu, deschide-mi și mie ușa slăvitei Tale Împărății.

Făptura s-a mâhnit văzându-Te răstignit; munții și pietrele de frică s-au despicat, pământul s-a cutremurat și iadul s-a golit; și s-a întunecat lumina zilei, văzându-Te pe Tine, Iisuse, cu trupul pe Cruce pironit.

Roade vrednice de pocăință nu cere de la mine; că tăria mea întru mine a lipsit. Dăruiește-mi inimă pururea umilită, și sărăcie duhovnicească; ca să-Ți aduc acestea ca o jertfă primită, Unule, Mântuitorule.

¹³⁸ Este vorba despre Zaheu mai marele vameșilor, care era foarte bogat și locuia în Ierihon. Fiind mic de statură s-a suit într-un sicomor ca să-l vadă pe Mântuitorul Hristos. Domnul îi spune să se coboare degrabă, căci dorea să poposească în casa lui, ceea ce a stârnit murmurele multora în legătură cu găzduirea la un om păcătos. Pocăința lui Zaheu este emblematică: „*Iată, jumătate din averea mea, Doamne, o dau săracilor și, dacă am năpăstuit pe cineva cu ceva, întorc împătrit* (Luca 19, 8).

¹³⁹ E vorba despre virtutea credinței la femeia cananeancă, în Matei (15, 21-28) - „*O, femeie, mare este credința ta, fie ție după cum voiești. Și s-a tămăduit fiica ei în ceasul acela.*”

Judecătorul meu și cunoscătorule, Cel ce va să vii iarăși cu îngerii să judeci lumea toată; atunci văzându-mă cu ochiul Tău cel blând, să Te milostivești și să mă miluiești, Iisuse, pe mine care am greșit mai mult decât toată firea omenească.

Stih: Cuvioasă Maică Marie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Toate cetele îngerești și adunările omenești le-ai uimit cu viața ta cea minunată; ca cei fără de trup viețuind și firea covârșind; pentru care ca și cum ai fi fost fără materie, te-ai suit cu picioarele pe apă, Marie, și Iordanul ai trecut.

Stih: Cuvioasă Maică Marie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Fă milostiv pe Ziditorul pentru noi, cei ce te laudăm pe tine, Cuvioasă Maică, să ne izbăvească de răutăți și de necazurile care ne împresoară. Ca izbăvindu-ne din încercări, să mărim neîncetat pe Domnul, Cel ce te-a slăvit pe tine.

Stih: Cuvioase Părinte Andrei, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Andrei cinstite și Părinte de trei ori fericite, păstorul Cretei, nu înceta rugându-te pentru cei ce te laudă, ca să ne izbăvim de toata mânia, necazul și stricăciunea, și de greșeala de neînchipuit, noi cei care cinstim pururea pomenirea ta cu credință.

Slavă..., a Treimii:

Treime de o ființă, Unime în trei ipostasuri, pe Tine Te laudăm; pe Tatăl slăvind, pe Fiul slăvind și Duhului închinându-ne, unui Dumnezeu într-o fire cu adevărat; viață și vieți, împărăției celei fără de sfârșit.

Și acum..., a Născătoarei:

Cetatea ta păzește-o, Preacurată Născătoare de Dumnezeu; că în tine aceasta cu credință împărățind, în tine se și întărește, și prin tine biruind, înfrânge toată încercarea, dezarmează pe vrăjmași și îndreptează pe supușii ei.

Și iarăși irmosul: Nașterea zămislirii celei...

Luminânda glasului, de trei ori.

LA STIHOAVNĂ

Stihira zilei, de două ori, pe glasul al 8-lea:

Călcând în căile cele tâlhărești, suflete al meu, greu te-ai rănit de păcatele tale, dându-te vrăjmașilor celor nebuni; ci având vreme acum cu umilință strigă: Nădejdea celor fără de nădejde, viața celor deznădăjduiți, Mântuitorule, ridică-mă și mă mântuiește.

A mucenicilor:

Cu platoșa credinței îmbrăcându-vă bine și cu chipul Crucii întrarmându-vă, ostași puternici v-ați arătat; tiranilor bărbătește ați stat împotriva, și înșelăciunea diavolului ați surpat; biruitori făcându-vă, cununilor v-ați învrednicit. Rugați-vă totdeauna pentru noi, ca să mântuiască sufletele noastre.

Slavă..., Și acum..., a Născătoarei:

Primește graiurile robilor tăi, Precurată Fecioară Născătoare de Dumnezeu, și te roagă neîncetat, să se dăruiască nouă dezlegare de păcate și pace.

Și se citește și Ceasul întâi, fără catismă.

După Sfinte Dumnezeule..., se zice la toate Ceasurile Condacul: Suflete al meu, suflete al meu...

Viața Sfintei Maria Egipteanca

Taina împărătească bine este a o păzi, iar lucrurile lui Dumnezeu este cuviincios și slăvit a le descoperi și a le propovădui. Pentru că a nu păzi tainele împărătești este lucru de frică și de pierzare, iar lucrurile lui Dumnezeu cele preaslăvite a le tăcea este mare pagubă pentru suflet. De aceea și eu - zice Sfântul Sofronie - sunt cuprins de frică, ca pe cele dumnezeiești să le ascund în tăcere, aducându-mi aminte de primejdia cea îngrozitoare a slugii celei leneșe, care, luând de la Domnul talantul, l-a îngropat în pământ, și pe cel dat pentru lucru l-a ascuns, nelucrându-l.

Această povestire sfântă, care a ajuns până la mine, nu o voi tăcea deloc. Însă nimeni să nu fie necredincios pentru cele ce voi scrie și pe care eu singur le-am văzut; nici să mă socotească cineva că îndrăznesc a scrie lucruri neadevărate, îndoindu-se de acest lucru mare. Să nu-mi fie mie a minți în cele sfinte! Iar de vor fi oarecare din cei ce vor afla scrierea aceasta și, minunându-se de acest preaslăvit lucru, nu vor voi să creadă, acelora

milostiv să le fie Domnul, de vreme ce aceia, cugetând la neputința firii omenești, socotesc că sunt cu neputință lucrurile preaslăvite ce se grăiesc despre oameni. Dar acum se cade să începem povestirea de acest lucru minunat, care s-a făcut în neamul nostru.

Într-una din mănăstirile Palestinei a fost un ieromonah Zosima, care era atât de îmbunătățit și de vestit în fapta bună, încât mulți monahi din mănăstirile cele dimprejur alergau de multe ori la dânsul, ca să audă cuvânt din gura lui. El a petrecut în mănăstirea aceea unde era cincizeci și trei de ani și toate nevoințele vieții pustnicești le-a trecut și toată pravila dată de monahi desăvârșit a păzit-o.

Toate acelea facându-le, niciodată n-a fost nepăsător la învățăturile dumnezeieștilor cuvinte, ci chiar culcându-se și sculându-se și hrană gustând - de se cuvine a numi hrană aceea din care el gusta puțin un lucru avea în gând neconținut, adică de a cânta lui Dumnezeu totdeauna și de a face învățături din dumnezeieștile cuvinte. Căci din copilărie ducându-se în mănăstire, a stat într-însa cincizeci și trei de ani, după cum s-a zis mai sus, și s-a nevoit în dânsa cu osteneli pustnicești.

După aceea, tulburându-se de oarecare gânduri, ca și cum el acum în toate ar fi fost desăvârșit, de la alții nicidecum trebuindu-i povățuire, vorbea în sine: „Oare este pe pământ vreun monah care să mă poată folosi pe mine, și să-mi arate chip de pustnicie, pe care eu nu l-am făcut? Oare afla-se-va în pustie vreun om, ca să-mi covârșască lucrurile mele?” Așa gândind el, i s-a arătat îngerul lui și i-a zis: „O, Zosima, precum era cu puțință unui om, bine te-ai nevoit și bine ai trecut pustnicească alergare. Însă nimeni nu este între oameni, care s-ar putea arăta pe sine că este desăvârșit. Mai multă ție este nevoința ce ți stă înaintea, decât aceea pe care ai făcut-o până acum, pe care tu nu o știi. Dar ca să cunoști câte căi sunt spre mântuire, ieși din pământul tău, precum altă dată Avraam cel vestit între patriarhi, și mergi într-una din mănăstirile ce sunt pe lângă râul Iordanului”.

Deci îndată Zosima, urmând celui ce-i grăia, a ieșit din mănăstirea în care din pruncie se făcuse monah și, ajungând la Iordan, a fost povățuit de acela care l-a chemat în cea mănăstire în care Dumnezeu i-a poruncit lui să fie și, bătând cu mâna în poarta mănăstirii, a găsit pe monahul care păzea la poartă și mai întâi i-a spus aceluia despre dânsul. Iar acesta a spus egumenului, care, primindu-l și văzându-l în chipul monahicesc, a făcut obișnuita închinăciune și rugăciune monahicească. Apoi l-a întrebat: „De unde ești, frate, și pentru ce ai venit la noi bătrânii și săracii?”

Zosima a răspuns: „De unde am venit acum, nu este nevoie a spune aceasta, ci am venit pentru folos, părinte; pentru că am auzit de lucrurile cele mari și vrednice de laudă ale voastre, care pot să împrietenească pe suflet cu Dumnezeu”. Iar egumenul i-a zis: „Singur Dumnezeu, frate, Cel ce vindecă neputințele sufletului, Acela să ne învețe pe noi și pe tine voile Sale cele dumnezeiești și să ne povățuiască pe toți a face cele folositoare. Pentru că om pe om nu poate să-l folosească, dacă fiecare nu va lua aminte la dânsul totdeauna și, trezindu-se cu duhul, va lucra cele folositoare, având pe Dumnezeu în ajutorul lor. Ci, deoarece dragostea lui Hristos te-a pornit ca să ne vezi pe

noi cei săraci și bătrâni, petreci cu noi, dacă pentru aceasta ai venit; și pe noi toți ne va hrăni cu darul Sfântului Duh, Păstorul cel bun, Care Și-a dat sufletul Său izbăvire pentru noi”.

Acestea zicând egumenul către Zosima, s-a închinat, apoi cerându-i rugăciune și binecuvântare și zicând „Amin”, a petrecut în mănăstirea aceea. Și a văzut acolo pe bătrâni strălucind cu lucrurile, cu faptele lor cele bune și cu gândirea de Dumnezeu, cu duhul arzând și slujind Domnului. Cântarea lor era neîncetată, privegherea de toată noaptea, asemenea, în mâini aveau de-a pururi lucrare și psalmi în gurile lor, iar cuvinte deșarte nu erau între dâșii; apoi purtare de grijă pentru câștiguri vremelnice și gâlcevi lumești nici cu numele nu se cunoștea între dâșii. Ci numai una era sânguința lor cea dintâi, pe care o urmau cu sporire toți - ca să se socotească morți cu trupul. Hrană neîmpuținată aveau pe cuvântul lui Dumnezeu; iar pe trup îl hrăneau cu pâine și cu apă, precum fiecăruia îi era aprinsă dragostea de Dumnezeu.

Pe toate acestea văzându-le Zosima, se folosea foarte, și se întindea spre nevoința ce-i era înaintea. Și trecând multe zile, s-a apropiat vremea sfântului și marelui post. Iar porțile mănăstirii erau încuiate totdeauna și niciodată nu se deschideau, fără numai când cineva dintre dâșii ar fi ieșit, fiind trimis pentru o trebuință de obște; pentru că locul acela era pustiu și nu numai necercetat de alții, dar și neștiut de mireni.

Și era în mănăstirea aceea acest fel de rânduială, pentru care Dumnezeu l-a dus acolo pe Zosima: în întâia Duminică a postului făcea preotul Sfânta Liturghie și toți se împărtășeau cu Preacuratul Trup și Sânge al lui Hristos, Dumnezeul nostru, și gustau puțin din bucatele cele pustnicești. După aceea se adunau în biserică și, făcând rugăciune cu dinadinsul și cu destule plecări de genunchi, se sărutau bătrânii cu închinăciune unul către altul și fiecare pe egumen, rugându-l pentru binecuvântare și rugăciune, ca să le ajute și împreună să călătorească spre nevoința ce le era înaintea.

După ce făceau acestea, deschideau porțile mănăstirii și cântau cu glas frumos: Domnul este luminarea mea și Mântuitorul meu, de cine mă voi teme? Domnul este scutitorul vieții mele, de cine mă voi înfricoșa? Și cealaltă parte a psalmului aceluia sfârșind-o, ieșeau toți în pustie, lăsând pe unul sau doi frați păzitori ai mănăstirii, nu ca să păzească averile ce erau înăuntru, pentru că nu era într-însa ceva ce puteau fura tâlharii, ci ca biserica să nu rămână fără dumnezeiasca slujbă, iar ei treceau râul Iordanului. Și fiecare își ducea hrana sa, cât putea și voia, după trebuința cea măsurată a trupului; unul, puțină pâine; altul, smochine; altul, finice; altul, linte muiată cu apă, iar altul nimic, fără numai trupul său și rasa cu care era îmbrăcat. Și se hrăneau, când firea trupului îi silea, cu verdețurile ce creșteau în pustie. Astfel, trecând Iordanul, se despărțeau departe unul de altul și nu se vedeau fiecare cum postește, sau cum se nevoiește; iar dacă se întâmpla să vadă altul pe prietenul său venind spre dânsul, îndată se abătea spre altă parte și singur se ruga lui Dumnezeu, cântând totdeauna și foarte puțină hrană gustând în vremea cea rânduită.

Așa tot postul săvârșindu-l, se întorceau în mănăstire, în Duminica dinaintea învierii lui Hristos, în care Biserica face prăznuirea Stălpărilor. Și se întorceau fiecare, avându-și

mărturie a ostenelilor sale conștiința sa, care îi mărturisea ce a lucrat; și nimeni nicidecum nu întreba pe altul, cum și în ce chip și-a săvârșit nevoița ostenelii, pentru că în acest fel era rânduiala mănăstirii aceleia.

Atunci și Zosima, după obiceiul mănăstirii, a trecut Iordanul, puțină hrană ducându-și pentru trebuința trupească și haina cu care era îmbrăcat. Iar rânduiala sa de rugăciune o săvârșea umblând prin pustie, și vremea de hrană o păzea după nevoia cea firească cu dinadinsul. Apoi dormea puțin, zăcând pe pământ și, șezând puțin, se odihnea oriunde îl apuca vremea de noapte și foarte de dimineață iarăși, sculându-se, își făcea calea sa. Și dorea să intre în pustia cea mai dinăuntru, nădăjduind că va afla pe cineva din părinți nevoindu-se acolo, de la care ar fi putut să se folosească și să sporească și mai mult.

Și mergând douăsprezece zile, a stat puțin în lături din cale și, întorcându-se spre răsărit, cânta ceasul al șaselea, facându-și obișnuitele rugăciuni - pentru că se oprea puțin din călătorie în vremea pravilei sale, la fiecare ceas cântând și închinându-se. Iar când stătea el cântând, a văzut de-a dreapta o umbră ca de trup omenesc; deci, întâi s-a spăimântat, părându-i-se că vede o nălucire diavolească și, tremurând, s-a însemnat cu semnul crucii. Apoi, lepădând frica, pe când își sfârșea rugăciunea, s-a întors cu ochii spre miazăzi și a văzut pe oarecare mergând cu trupul gol și negru de arșița soarelui, perii avându-i pe cap albi ca lâna și scurți, încât numai până la grumaji ajungeau.

Aceasta văzând-o Zosima, a început a alerga spre partea spre care vedea aceea, bucurându-se cu bucurie mare, pentru că nu văzuse într-acele zile chip omenesc, nici vreo altă ființă. Iar după ce acea vedenie a văzut pe Zosima venind de departe, a început a fugi în pustia cea mai adâncă, iar Zosima, ca și cum ar fi uitat bătrânețile sale și osteneala cea de cale, alerga repede, vrând să ajungă pe ceea ce fugea; deci el gonea, iar aceea fugea, dar a fost alergarea lui Zosima mai grabnică decât a celei ce fugea.

Iar după ce s-a apropiat încât să poată acum și glasul a-l auzi, a început a striga Zosima cu lacrimi, zicând: „Pentru ce fugi de mine, bătrânul cel păcătos, robule al adevăratului Dumnezeu, pentru care în pustia aceasta petreci? Așteaptă-mă pe mine, nevrednicul și neputinciosul. Așteaptă pentru nădejdea răsplătirii pentru ale tale osteneli. Stai și-mi dă mie, bătrânului, rugăciunea și binecuvântarea ta, pentru Dumnezeu, Cel ce nu S-a îngreșat de nimeni!” Acestea grăindu-le Zosima cu lacrimi, s-a apropiat mai tare de ceea ce fugea, alergând spre un loc oarecare, unde era un semn de pârau uscat.

Iar după ce a ajuns la acel loc, aceea ce fugea a trecut de partea cealaltă. Iar Zosima, ostenindu-se și nemaiputând să alerge, a stătut de cealaltă parte de pârau și a adăugat lacrimi la lacrimi și strigare către strigare, încât cele mai de aproape tânguiri să i se audă. Atunci cel ce fugea a dat un glas ca acesta: „Ava Zosima, iartă-mă pentru Domnul, că nu pot să mă arăt ție, căci sunt femeie goală, precum mă vezi, și trupul îmi este neacoperit; ci, dacă voiești să-mi dai mie, femeii celei păcătoase, rugăciunea și binecuvântarea ta, aruncă-mi ceva din hainele tale, ca să-mi acopăr goliciunea mea și, întorcându-mă către tine, voi primi rugăciunea de la tine”.

Atunci mare frică și spaimă l-a cuprins pe Zosima, căci s-a auzit chemat pe nume de femeia aceea, care niciodată nu-l văzuse și de care nici odinioară nu auzise, și a zis în

sine: „De n-ar fi fost aceasta înainte văzătoare, nu m-ar fi chemat pe nume”. Deci a făcut degrabă ce i se zisese lui; și dezbrăcând de pe el o haină veche și ruptă pe care o purta, a aruncat-o la dânsa, întorcându-se cu fața de la ea. Iar ea, luând-o, și-a acoperit partea trupului pe care se cădea s-o acopere mai mult decât pe celelalte părți, și încingându-se pe cât era cu putință, s-a întors spre Zosima și a zis către el: „Pentru ce ai voit, părinte Zosima, a vedea pe femeia păcătoasă sau ce voiești să auzi și să înveți de la mine, încât nu te-ai lenevit a suferi atâta osteneală?” Iar el, aruncându-se la pământ, cerea să ia binecuvântare de la dânsa. Asemenea s-a aruncat și ea. Și zăceau amândoi la pământ, cerând binecuvântare unul de la altul. Și nimic nu puteai să auzi de la ei grăind, decât numai: „Blagoslovește”. Apoi, după multă vreme, femeia a zis către Zosima: „Avvo Zosima, ție ți se cade să mă binecuvintezi și să faci rugăciune, pentru că tu ești cinstit cu vrednicia preoției și, stând de mulți ani înaintea Sfântului Altar, aduci Domnului darurile dumnezeieștilor Taine”. Aceste cuvinte au pornit spre mai mare frică pe Zosima, și tremurând bătrânul, se uda cu lacrimi și tremura și suspina, însă a grăit către dânsa cu răsuflare ostenită: „O, maică duhovnicească, tu mai mult te-ai apropiat de Dumnezeu și te-ai omorât lumii, căci te arată mai marea dumnezeiască dăruire, care îți este dată mai mult decât altora, că m-ai chemat pe nume și m-ai numit preot pe mine, pe care niciodată nu m-ai văzut. Drept aceea, tu singură binecuvintează-mă pentru Domnul și-mi dă rugăciunea ta, mie celui ce-mi trebuiește de la a ta desăvârșire”. Deci, primind aceea sânguința bătrânului, a zis: „Bine este cuvântat Dumnezeu, Cel ce voiește mântuirea sufletelor omenești!” Iar Zosima zicând „Amin”, s-au sculat amândoi de la pământ. Apoi ea a zis către bătrân: „Pentru ce ai venit la mine, păcătoasa, o, omule al lui Dumnezeu? Pentru ce ai voit să vezi o femeie goală, care n-are nici o faptă bună? Însă darul Sfântului Duh te-a povățuit să săvârșești oarecare slujbă pentru mine, la vreme de trebuință. Deci, spune-mi, părinte, cum viețuiesc acum creștinii, cum viețuiesc împărații și cum sunt sfintele biserici?”

Zosima a răspuns: „Prin rugăciunile voastre sfinte, Dumnezeu a dăruit pace. Ci primește rugămintea nevrednicului bătrân și te roagă Domnului pentru toată lumea și pentru mine, păcătosul, ca să nu-mi fie fără de roadă umblarea aceasta în pustie”. Ea a zis către bătrân: „Ție ți se cade mai ales, părinte Zosima, având preoțeasca rânduială, să te rogi pentru mine și pentru toți, căci spre aceasta ești și rânduit. Însă, deoarece suntem datori a da ascultare, ceea ce mi se poruncește prin tine, voi face”. Zicând aceasta, s-a întors spre răsărit și, ridicându-și ochii în sus și mâinile înălțându-și, a început a se ruga încet, dar nu se auzeau cuvintele ei, din care Zosima n-a înțeles nimic, ci stătea, precum zicea el, tremurând, căutând în jos și negrăind; însă se jura, punând pe Dumnezeu martor, și zicea: „În vremea când stătea ea la rugăciune, ridicându-mi puțin ochii de la căutarea în pământ, am văzut-o înălțată de la pământ ca de un cot, stând în văzduh și rugându-se”.

Dacă a văzut aceasta Zosima, a fost cuprins de mare frică, s-a aruncat la pământ, se uda cu lacrimi și nimic nu zicea decât numai: „Doamne miluiește!” Și zăcând el la pământ, i se părea că este nălucire și duh, care se face că se roagă. Apoi, întorcându-se ea, a ridicat pe bătrân și i-a zis: „Pentru ce, părinte Zosima, te tulbură gândurile ca de o nălucire, zicându-ți că sunt duh și rugăciunea o prefac? Te rog cu adevărat, fericite părinte, să fii încredințat că sunt o femeie păcătoasă și cu Sfântul Botez îngădită, și nu sunt duh în nălucire, ci pământ, praf și cenușă, trup cu totul, negândind nimic

duhovnicesc”. Zicând aceasta, și-a însemnat cu semnul crucii fruntea, ochii, gura și pieptul, zicând astfel: „Dumnezeu, părinte Zosima, să ne izbăvească de cel viclean și de cursele lui, că multe sunt războaiele lui asupra noastră”.

Bătrânul, auzind și văzând acestea, a căzut la picioarele ei, zicând cu lacrimi: „Te jur pe numele Domnului nostru Iisus Hristos, adevăratul Dumnezeu, Cel ce s-a născut din Sfânta Fecioară, pentru Care porți goliciunea aceasta și pentru Care ți-ai omorât trupul tău, să nu ascunzi de mine viața ta, ci să-mi spui toate, ca să faci arătate măririle lui Dumnezeu. Spune-mi toate pentru Dumnezeu, că nu pentru laudă mi le vei spune, ci ca să-mi arăți cele pentru tine mie, păcătosului și nevrednicului. Deoarece cred Dumnezeului meu, Căruia viețuiești, că pentru aceasta sunt povățuit în pustia aceasta, ca toate ale tale să le facă Dumnezeu arătate. Pentru că nu poate puterea noastră să se împotrivescă judecăților lui Dumnezeu; că de n-ar fi fost cu plăcere lui Hristos, Dumnezeul nostru, ca să fii tu știută, precum și nevoințele tale, nu mi te-ar fi arătat, și nu m-ar fi întărit atâta cale, pe mine care altădată nici nu voiam, nici nu puteam să ies din chilia mea”. Acestea și multe altele zicând Zosima, aceea l-a ridicat de la pământ, zicând către dânsul:

„Mă rușinez, părinte, iartă-mă, rușine îmi este să-ți spun lucrurile mele; însă, deoarece ai văzut trupul meu, îți voi destăinui ție și lucrurile mele, ca să cunoști de câtă rușine și muștrare este plin sufletul meu. Și nu pentru vreo laudă, precum ai zis singur, îți voi spune cele despre mine; căci pentru ce mă voi lăuda, fiind vas ales al diavolului? Că de voi începe povestirea mea, vei fugi de mine, precum fuge cineva de un șarpe, nesuferind să auzi cu urechile lucrurile cele necuviincioase ale mele, pe care le-am făcut eu, nevrednica. Deci îți voi spune, neascunzând nimic, dar te rog mai întâi să nu încetezi a te ruga pentru mine, ca să aflu milă în ziua judecății”.

Deci, dorind bătrânul să știe viața ei și mult lăcrimând, a început aceea a povesti cele despre sine, astfel: „Eu, părinte, sunt născută în Egipt. Când eram de doisprezece ani, trăind încă părinții mei, m-am lepădat de dragostea lor și m-am dus în Alexandria. Și după ce mai întâi mi-am întinat fecioria, nesățioasă și neoprită am început a face desfrânare. Mă rușinez și numai a gândi, dar a le spune cu de-amănuntul, însă ceea ce este mai de nevoie voi spune mai degrabă, ca să-mi știi neînfrânarea trupului meu. Șaptesprezece ani și mai bine am făcut desfrânare în popor, nu pentru daruri sau pentru oarecare plăți, că nu voiam să iau nimic de la cei ce-mi dădeau. Iar aceasta o socoteam, ca pe mulți să-i fac să alerge la mine în dar și să-mi împlinescă pofta trupeză. Și să nu crezi că am fost bogată și nu luam, căci viețuiam în sărăcie și de multe ori, flămânzind, torceam cu furca. Iar aprindere aveam fără saț ca să mă tăvălesc totdeauna în noroiul desfrânării; pentru că aceea mi se părea că este și viața, ca adică să fac totdeauna firea necinstită.

Deci astfel viețuind, am văzut, într-o vreme de seceriș, popor mult de bărbați libieni și egipteni mergând spre mare și am întrebat atunci pe unul ce se găsea lângă mine: «Unde se duc acești bărbați cu sânguință?» Iar acela mi-a zis: «La Ierusalim, pentru înălțarea

cinstitei și de viață făcătoarei Cruci, care nu după multe zile se va prăznui». Și am zis către dânsul: «Dar oare mă vor lua și pe mine, dacă m-aș duce cu ei?» Iar acela mi-a zis: «De vei avea plată pentru chirie și hrană, nimeni nu te va opri». Și i-am zis: «Cu adevărat, frate, nici pentru chirie nu am, nici pentru hrană, dar voi merge și eu. Voi intra într-o corabie cu ei și mă vor hrăni și pe mine, pentru că le voi da trupul meu în loc de chirie». Și pentru aceasta am voit a merge cu ei - părinte, iartă-mă -, ca să am și mai mulți îndrăgostiți gata pentru patima mea. Ți-am spus, Părinte Zosima, nu mă sili ca să mai spun rușinea mea, căci mă înspăimânt. Știe Domnul că spurc singură pământul cu cuvintele mele”.

Iar Zosima, udând cu lacrimi pământul, a răspuns către dânsa: „Spune-mi, pentru Domnul, o, maica mea, spune, nu înceta povestirea cea de folos mie”. Iar ea, la cele dintâi a adăugat acestea: „Deci acel tânăr, auzind acele necurate cuvinte ale mele, cuprins de răs, s-a dus; iar eu, lepădând furca care mi se întâmplase a o purta în acea vreme, am alergat spre mare, unde am văzut pe cei ce plecau, și am văzut pe câțiva stând lângă mare, ca la zece bărbați, sau și mai mulți, tineri, care mi s-au părut a fi de ajuns pentru pofa mea. Și intraseră și alții mai înainte în corabie. Și, după obiceiul meu, sărind între ei cu nerușinare, le-am zis: «Luați-mă și pe mine cu voi, oriunde ați merge, pentru că nu voi fi vouă neplăcută!» încă și multe alte cuvinte necurate zicând, i-am pornit pe toți spre răs. Iar aceia, văzând nerușinarea mea, luându-mă, m-au dus în corabia lor și de acolo am început a pluti.

Iar cele ce am făcut de aici, cum le voi spune ție, o, omule al lui Dumnezeu? Ce fel de limbă le va grăi sau ce auz le va primi acele lucruri rele ale mele, pe care le-am făcut pe cale și în corabie? Căci și pe cei ce nu voiau, eu, ticăloasa, i-am silit la păcat; pentru că nu este chip de necurățiile care se pot grăi și care nu se pot grăi, căroră atunci nu m-am făcut învățătoare. Să mă crezi, părinte, că mă înspăimânt cum marea a suferit desfrânarea mea și cum pământul nu și-a deschis gura și nu m-a cufundat de vie în iad, pe mine, care am vânat atâtea suflete cu lațul morții. Ci socotesc că Dumnezeu căuta pocăința mea, El, Care nu voiește moartea păcătosului, ci îi așteaptă cu îndelungă răbdare întoarcerea.

Deci, cu astfel de sânguință m-am dus la Ierusalim și câte zile mai înainte de praznic am petrecut, tot cele asemenea celor dintâi am făcut, dar mai multe și mai rele, pentru că nu eram îndestulată cu tinerii care au fost cu mine în corabie și pe cale, ci și pe mulți alții, cetățeni și străini, îi adunam la acea necurăție. Iar după ce a sosit praznicul Sfintei înălțări a Cinstitei Cruci eu, ca și mai înainte, umblam vânând sufletele tinerilor. Și am văzut foarte de dimineață, pe toți alergând cu un gând la biserică. Deci, m-am dus și eu, am alergat cu cei ce alergau și am intrat cu ei în pridvorul bisericii.

Și când a sosit ceasul înălțării Cinstitei Cruci a Domnului, eu, silindu-mă să intru în biserică cu poporul, mă îndesam, dar eram împinsă înapoi și înghesuindu-mă cu multă osteneală și silă, m-am apropiat de ușa bisericii și eu ticăloasa. Dar, după ce am pășit pe pragul ușii, alții fără de oprire intrau, iar pe mine o putere dumnezeiască mă oprea, nelăsându-mă să intru. Și iarăși m-am ispitit, dar m-a împins înapoi. Și singură stăteam lepădată în pridvor, părându-mi-se că aceasta mi se întâmplă din slăbiciune femeiască;

iar când intrau alții, mă amestecam și mă sileam să intru, dar m-am ostenit în zadar. Pentru că iarăși, când piciorul meu cel păcătos s-a atins de prag, biserica pe toți îi primea, neoprintd pe nimeni, dar pe mine singură ticăloasa nu mă primea, ci ca o mulțime de oaste rânduită să-mi oprească intrarea, așa o putere mă oprea, și iarăși m-am aflat în pridvor. Și astfel de trei sau patru ori pătimind, ostenindu-mă și nimic sporind, am slăbit, și n-am putut să mă mai amestec cu cei ce intrau, fiind și trupul meu foarte obosit de sila celor ce mă înghesuiau.

Și de acum fiind în rușine și în deznădăjduire, m-am depărtat și stăteam într-un colț al pridvorului bisericii. Și abia oarecând mi-am venit în simțire și am înțeles care a fost pricina ce mă oprea a vedea lemnul făcător de viață al Crucii Domnului. Pentru că se atinsese de ochii inimii mele lumina înțelegerii celei mântuitoare, porunca Domnului cea strălucită, care luminează ochii cei sufletești, arătându-mi că tina faptelor mele îmi oprește intrarea în biserică. Deci, am început a plânge, a mă tângui și a mă bate în piept, scoțând suspinuri din adâncul inimii mele.

Și plângând în locul unde stăteam, am văzut sus icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu stând în perete, și am zis către ea eu ochii și cu mintea fără de abatere privind: «O, Fecioară, Stăpână, care ai născut cu trup pe Dumnezeu Cuvântul! Știu cu adevărat, știu că nu este cu cuviință, nici cu plăcere ție ca să privesc eu desfrânata, cea atât de necurată, spre cinstită icoana ta, a Preacuratei și pururea Fecioarei Maria, care ai sufletul și trupul curat. Și cu dreptate este ca eu, desfrânata și urâta, să fiu lepădată de la fecioreasca ta curățenie. Dar de vreme ce am auzit că pentru aceasta Dumnezeu S-a făcut om, pe care L-ai născut, ca să cheme pe cei păcătoși la pocăință, ajută-mi mie, care, fiind singură, nu am de la nimeni ajutor. Poruncește ca să-mi fie și mie neoprită intrarea în biserică și nu mă lipsi de a vedea cinstitul Lemn, pe care cu trupul S-a pironit Dumnezeu, Cel născut din tine, Care și-a dat Sângele Său pentru a mea izbăvire. Poruncește, o, Stăpână, ca și mie, nevrednicei, să mi se deschidă ușa, spre închinarea dumnezeieștii Crucii, și să-mi fii tu mie chezășuitoare preavrednică de credință către Cel ce s-a născut din tine, cum că de acum nu-mi voi mai întina trupul cu nici un fel de spurcăciune a necuratei desfrânări, ci după ce voi vedea Lemnul cel Sfânt al Crucii Fiului Tău, mă voi lepăda cu totul de lume și de cele din ea și îndată voi ieși oriunde tu singură, ca o chezășuitoare a mântuirii mele, mă vei povățui pe mine».

Acestea zicând, aprinzându-mă cu credință și cu nădejdea spre milostivirea Născătoarei de Dumnezeu întărindu-mă, am plecat din locul acela în care făceam această rugăciune și, ducându-mă iarăși la cei ce intrau în biserică, m-am amestecat printre dânșii. Și acum nimeni nu era care să mă împingă în lături, nimeni nu mă oprea, ca să mă apropii de ușile prin care se intra în biserică. Deci m-a luat deodată o frică și o spaimă, încât tremuram cu totul și mă scuturam. Apoi ajungând la ușile acelea, care atât mi se închiseseră, fără de osteneală am intrat înăuntru în biserică, iar cinstitul și de viață făcătorul lemn al Crucii m-am învrednicit a-l vedea și am văzut tainele lui Dumnezeu, Care este gata să primească pe cei ce se pocăiesc. Și, căzând la pământ, m-am închinat cinstitului lemn al Sfintei Crucii, l-am sărutat cu frică și am ieșit, sârguindu-mă a merge spre chezășuitoarea mea.

Și ajungând la acel loc, unde era sfânta icoană a chezășuitoarei mele scrisă cu mâna, și plecând genunchii, m-am închinat înaintea Pururea Fecioarei Născătoare de Dumnezeu și aceste cuvinte am zis: «Tu, o, pururea fericită Fecioară, Stăpână de Dumnezeu Născătoare, deoarece ai arătat spre mine a ta preabună iubire de oameni și de nevrednicele mele rugăciuni nu te-ai îngreșat - căci am văzut slava care pe dreptate cu nevrednicie îmi era mie desfrânatei ca să o văd dau slavă lui Dumnezeu care prin tine primește pocăința păcătoșilor. Și mai mult ce am să gândesc eu, păcătoasa, sau ce am să zic? Acum este vremea, stăpână, să fac ceea ce prin chezășuirea ta am făgăduit. Acum oriunde voiești, povățuiește-mă pe mine, acum să-mi fii mie de aici înainte învățătoare spre mântuire, povățuindu-mă la calea pocăinței». Acestea grăindu-le, am auzit un glas de departe strigând: «De vei trece Iordanul, bună odihnă vei afla!»

Auzind glasul acela și crezând că a fost pentru mine, cu lacrimi am strigat, căutând spre icoana Născătoare de Dumnezeu: «Stăpână, Stăpână de Dumnezeu Născătoare, nu mă lăsa pe mine!» Așa strigând, am ieșit din pridvorul bisericii și cu grabnică alergare am plecat. Deci mergând eu, m-a văzut oarecine și mi-a dat trei bani. Și înștiințându-mă care este poarta cetății în acea parte, am ieșit, alergând, lăcrimând și întrebând de cale pe cei pe care îi întâlneam și am sfârșit ziua aceea în călătorie. Și a fost ceasul al treilea din zi când m-am învrednicit a vedea cinstita și Sfânta Cruce a lui Hristos, și soarele acum spre apus plecându-se, am ajuns la biserica Sfântului Ioan Botezătorul, care se afla aproape de Iordan, în care închinându-mă, m-am pogorât îndată la Iordan și mi-am spălat fața și mâinile în sfintele acelea ape. Și mergând iarăși în biserică m-am împărtășit într-însa cu Preacinstitele și de viață Făcătoarele Taine ale lui Hristos. După aceasta am mâncat jumătate dintr-o pâine, am băut apă din Iordan și pe pământ în noaptea aceea m-am odihnit.

A doua zi de dimineață, aflând acolo o luntre mică, am trecut pe cealaltă parte de Iordan și iarăși m-am rugat povățuitoarei mele, Născătoare de Dumnezeu, ca să mă povățuiască unde îi este cu bună plăcere ei. Deci am venit în pustiul acesta și de atunci și până astăzi m-am depărtat fugind și aici m-am sălășluit, așteptând pe Dumnezeu, Cel ce mă mântuiește de neputința sufletului și de vifor, pe mine, ceea ce mă întorc către El”.

Iar Zosima a zis către dânsa: „Câți ani sunt, o, doamna mea, de când locuiești în pustia aceasta?” Iar ea a răspuns: „Patruzeci și șapte de ani socotesc că sunt de când am ieșit din sfânta cetate”. Iar Zosima a zis: „Și ce găsești de hrană, doamna mea?” Ea a răspuns: „Acele trei pâini și jumătate ce le-am adus trecând Iordanul, încet uscându-se, s-au împietrit; din care gustând câte puțin, în câțiva ani le-am sfârșit”. Și a zis Zosima: „Dar cum ai petrecut fără primejdie atât de multă vreme, fără ca nici o schimbare potrivnică să te tulbure pe tine?” Răspuns-a aceea: „De un cuvânt m-ai întrebat acum, părinte Zosima, de care mă înspăimânt să-ți spun, pentru că de-mi voi aduce aminte de atâtea supărări și nevoi pe care le-am suferit, de gândurile cele cumplite care m-au tulburat, mă tem ca nu cumva iarăși să mă cuprind de dânsale”. Iar Zosima a zis către dânsa: „Să nu lași nimic, o, stăpâna mea, care să nu-mi spui mie, pentru că o dată te-am întrebat de aceasta, ca pe toate cu de-amănuntul să mi le arăți mie”.

Iar ea a zis către dânsul: „Crede-mă, părinte Zosima, că șaptesprezece ani am petrecut în pustia aceasta, ca și cu niște fiare cumplite luptându-mă cu poftele mele nebunești. Pentru că, începând să gust hrană, îmi venea dor de carne și de pește, pe care le aveam în Egipt. Însă doream și băutura vinului cea poftită de mine, pentru că mult vin beam când eram în lume; iar aici, neavând nici apă, cumplit mă ardeam de sete și cu nevoie răbdam. Încă mi se făcea și dor de cântece desfrânate, care foarte mult mă tulbura și mă silea să cânt cântece diavolești, cu care mă deprinsesem. Dar îndată lăcrimând și în piept bătându-mă, îmi aduceam aminte de făgăduințele pe care le-am făcut când am ieșit în pustia aceasta și mă duceam cu gândul înaintea icoanei Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, ajutătoarea mea, și înaintea ei plângeam, rugând-o să izgonească de la mine gândurile acelea, ce-mi tulburau ticălosul meu suflet. Iar după ce deajuns plângeam și mă băteam în piept cu osârdie, atunci vedeam o lumină ce mă lumina de pretutindenii și mi se aducea o alinare, care mă scotea din întreitile valuri ale ispitelor.

Iar gândurile care mă împingeau iarăși spre desfrânare, cum ți le voi spune ție, părinte? Iartă-mă, pentru că se aprindea foc înăuntrul inimii mele pătimase, ce mă ardea toată de pretutindenii și spre pofta amestecării mă silea. Iar când îmi venea un gând ca acesta, atunci mă aruncam la pământ și mă udam cu lacrimi, socotind că stau înaintea Maicii Domnului, chezășuitoarea mea, care îmi judeca călcarea mea de așezământ și îmi arăta cu înfricoșare muncile pentru aceasta. Și nu mă sculam de la pământ ziua și noaptea, până ce lumina cea dulce iarăși strălucea și gonia gândurile ce mă tulburau. Iar ochii îmi ridicam către chezășuitoarea mea, rugându-mă neîncetat să-mi ajute mie, celei ce mă chinuiam în noianul acesta al pustiei. Căci cu adevărat am avut-o pe aceea ajutătoare și la pocăință sporitoare. Și așa am săvârșit șaptesprezece ani, nenumărate nevoi pătimind. Iar de atunci până astăzi ajutătoarea mea cea întru toate, Născătoarea de Dumnezeu, mă povățuiește de mână la toate”.

Și a zis Zosima către dânsa: „Dar n-ai avut trebuință de hrană sau de îmbrăcăminte?” Iar ea i-a răspuns: „Sfârșindu-se pâinile acelea în șaptesprezece ani, m-am hrănit după aceea cu verdețurile ce se află în pustia aceasta; iar îmbrăcămintea pe care am avut-o trecând Iordanul învechindu-se și rupându-se, am răbdat mult de ger și de zăduf. Căci zăduful arzându-mă și gerul înghețându-mă, tremuram, încât de multe ori căzând la pământ, zăceam ca o neînsuflețită, cu totul nemișcată. Și așa m-am luptat cu multe feluri de nevoi și cu ispite fără de număr. Iar de atunci și până astăzi, puterea lui Dumnezeu cea în multe chipuri a păzit păcătosul meu suflet și smeritul meu trup. Pentru că numai gândind din ce fel de răutăți m-a izbăvit pe mine Domnul, îmi câștigam ca hrană neîmpuținată nădejdea mântuirii mele, căci mă hrănesc și mă acopăr cu cuvântul lui Dumnezeu, care cuprinde toate, că nu numai cu pâine va fi omul viu. Și câți nu aveau acoperământ, în piatră s-au îmbrăcat, pe cât s-au dezbrăcat de îmbrăcămintea păcatului”.

Și auzind Zosima că pomenește și de cuvinte din Scriptură, de la Moise și de la proroci și din cartea psalmilor, a zis către dânsa: „Dar psalmi și alte scripturi învățat-ai, o, stăpână?” Iar ea auzind aceasta, a zâmbit și a zis către dânsul: „Crede-mă, omule, că n-am văzut alt om, de când am trecut Iordanul, fără numai fața ta astăzi, nici fiară, nici altă ființă n-am văzut. Iar carte niciodată nu am învățat, nici pe altul citind sau cântând

nu am auzit, dar cuvântul lui Dumnezeu cel viu și lucrător învață pe om cunoștința. Iată, aici este sfârșitul povestirii celei despre mine. Deci, acum te jur pe tine cu întruparea Cuvântului lui Dumnezeu, să te rogi pentru mine, desfrânata”.

Acestea zicându-le și cuvântul sfârșindu-l, s-a pornit bătrânul să i se închine ei și cu lacrimi a strigat: „Bine este cuvântat Dumnezeu, Cel ce face lucruri mari și înfricoșate, slăvite, minunate și negrăite, căroră nu este număr! Bine este cuvântat Dumnezeu. Cel ce mi-a arătat mie câte bunuri dăruiește celor ce se tem de El! Cu adevărat, Doamne, nu părăsești pe cei ce te caută pe Tine!”

Iar ea, apucând pe bătrân, nu l-a lăsat să i se închine ei desăvârșit și a zis către dânsul: „Acestea toate pe care le-ai auzit, părinte, te jur cu Iisus Hristos, Dumnezeu Mântuitorul nostru, ca nimănui să nu le spui, până ce Dumnezeu nu mă va lua de pe pământ. Iar acum du-te cu pace, iar la anul viitor iarăși mă vei vedea, păzindu-ne dumnezeiescul dar pe amândoi. Însă mă rog să faci pentru Domnul ceea ce îți voi spune ție acum: în postul anului viitor să nu treci Iordanul, precum v-ați obișnuit a face în mănăstire”. Iar Cuviosul Zosima se minuna, auzind că și rânduiala mănăstirii i-a spus și nimic altceva nu grăia, fără numai aceste cuvinte: „Slavă lui Dumnezeu, Cel ce a dat atât de mari daruri celor ce-L iubesc pe El!” Iar cuvioasa i-a zis lui: „Să rămâi în mănăstire, precum îți grăiesc ție, căci și de vei vrea să ieși, nu-ți va fi cu puțință! Iar în Sfânta și marea Joi, în seara Cinei celei de Taină a lui Hristos, să iei din făcătorul de viață Trup și Sânge al lui Hristos, Dumnezeul nostru, într-un vas sfânt, vrednic de o Taină ca aceasta, și să-mi aduci. Și să mă aștepti pe mine de partea cealaltă a Iordanului, care este aproape de locuința lumească, ca să mă împărtășesc cu Darurile cele de viață făcătoare pentru că de când m-am împărtășit cu ele în biserica Mergătorului înainte, mai înainte de a trece Iordanul, până acum sfințenia aceea nu am dobândit-o. Iar acum cu osârdie o doresc pe ea și mă rog ție să nu treci cu vederea rugăciunea mea, ci cu adevărat să-mi aduci acele făcătoare de viață dumnezeiești Taine, în ceasul în care Domnul i-a făcut părtași pe ucenicii Săi Cinei celei dumnezeiești. Iar lui Ioan, egumenul mănăstirii unde locuiești, să-i spui să ia aminte de sine și de turma sa, pentru că se fac acolo oarecare lucruri căroră le trebuie îndreptare. Însă voiesc ca nu acum să-i spui lui acestea, ci când Domnul îți va porunci ție”.

Acestea auzindu-le și cerând rugăciune pentru sine de la bătrânul, s-a dus în cea mai dinăuntru pustie. Iar Zosima s-a închinat până la pământ și a sărutat locul unde rămăseseră urmele picioarelor ei, dând slavă lui Dumnezeu. Apoi s-a întors laudând și binecuvântând pe Hristos, Dumnezeul nostru. Și trecând pustia aceea, a mers în mănăstire, în ziua în care era obiceiul a se întoarce frații cei ce petreceau într-însa. Și într-acel an le-a tăinuit pe toate, neîndrăznind să spună nimănui cele ce văzuse, dar el se ruga în sine lui Dumnezeu ca să-i arate iarăși fața cea dorită, și se întrista, gândind la lungimea curgerii anului, vrând să fie numai o zi anul acela, de ar fi fost cu puțință.

Iar când s-a apropiat întâia Duminică a Sfântului marelui Post, îndată după obiceiul și rânduiala mănăstirii, făcându-se rugăciune, toți ceilalți frați au ieșit cântând în pustie; iar Zosima, fiind cuprins de boală, a fost nevoit să rămână în mănăstire. Dar el și-a adus

aminte de ce i-a zis cuvioasa aceea, că și vrând să iasă din mănăstire, nu îi va fi cu putință, însă nu după multe zile, vindecându-se de boală, petrecea în mănăstire.

Iar după ce s-au întors frații și s-a apropiat seara Cinei celei de Taină a lui Hristos, a făcut Zosima ceea ce i se poruncise lui. A pus într-un pahar mic din Preacuratul Trup și Sânge al lui Hristos, Dumnezeuul nostru, apoi a pus într-o coșniță puține măslina și smochine uscate, puțină linte muiată în apă, și s-a dus într-o seară foarte târziu și a șezut pe malul Iordanului, așteptând pe cuvioasa. Și zăbovind sfânta, Zosima n-a adormit, ci cu răbdare privea spre pustie, așteptând cu osârdie ca să vadă pe aceea. Și grăia în sine bătrânul, șezând: „Au doar nu cumva nevrednicia mea a oprit-o ca să vină ea, sau venind și neaflându-mă pe mine, s-a întors?” Astfel cugetând, a suspinat și a lăcrimat, și ridicându-și ochii la cer, se ruga lui Dumnezeu, zicând: „Nu mă opri pe mine, Stăpâne, de a vedea iarăși fața aceea, pe care m-ai învrednicit să o văd, ca să nu mă duc deșert, purtându-mi păcatele mele spre musturarea mea”. Așa cu lacrimi rugându-se, la altă gândire a trecut, zicând în sine: „Dar ce va fi de va veni, căci luntre nu este, și cum va trece Iordanul și la mine nevrednicul cum va veni? Vai de nevrednicia mea! Vai mie, cine m-a făcut ca să mă lipsesc de un bine ca acesta?”

Astfel gândind bătrânul, iată cuvioasa a venit și a stat de cealaltă parte de râu, de unde venea. Iar Zosima s-a sculat, bucurându-se și veselindu-se și slăvea pe Dumnezeu. Dar se lupta încă cu gândul că nu va putea sfânta să treacă Iordanul. Și a văzut-o pe ea însemnând Iordanul cu semnul crucii - pentru că toată noaptea atunci lumina luna și cu acea însemnare s-a dus sfânta pe apă și, umblând pe deasupra, venea la Cuviosul Zosima. Iar el a vrut să i se închine ei, însă dânsa l-a oprit, când călătorea încă pe apă, zicându-i: „Ce faci, părinte, căci ești preot și porți la tine dumnezeieștile Taine?” Iar el a ascultat pe aceea ce-i grăia, care, ieșind de pe apă, a zis către bătrân: „Binecuvintează, părinte! Binecuvintează!” Iar el a răspuns către dânsa cu cutremur - pentru că îl cuprinsese spaimă de vedenia cea preaminunată -, zicând: „Cu adevărat, Dumnezeu este nemincinos, Cel ce a făgăduit ca să asemenea Lui pe aceia care se curățesc pe ei după puterea lor. Slavă Ție, Hristoase, Dumnezeuul nostru, Cel ce mi-ai arătat mie prin această roabă a Ta, cât sunt de departe de măsura desăvârșirii!”

Zicând aceasta, cuvioasa l-a rugat pe fericitul Zosima să-i citească Simbolul sfintei credințe, „Cred într-Unui Dumnezeu...”, și rugăciunea Domnului, „Tatăl nostru, Care ești în ceruri...”. Și sfârșind rugăciunea, sfânta s-a împărtășit cu Preacuratele și de viață făcătoarele lui Hristos Taine și a sărutat pe bătrân, după obicei. După aceea ridicându-și mâinile la cer, a suspinat, a lăcrimat și a strigat: Acum slobozește pe roaba Ta, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace, că văzură ochii mei mântuirea Ta. Apoi a zis către bătrân: „Iartă-mă, Părinte Zosima, dar să împlinești și o altă dorință a mea. Du-te acum la mănăstirea ta, fiind păzit cu pacea lui Dumnezeu, iar în anul viitor să vii iarăși la același pârâu unde am vorbit cu tine întâi. Să vii, dar să vii pentru Domnul, și iarăși mă vei vedea, dacă va voi Domnul”. Iar el i-a răspuns: „Aș fi voit, dacă ar fi fost cu putință, să umblu în urma ta și să văd cinstita ta față, dar te rog să faci ceea ce voi cere de la tine, eu, bătrânul: Gustă puțin din hrana pe care am adus-o aici”. Și zicând aceasta, i-a arătat cele ce adusesese în coșniță. Iar ea, atingând-du-se de linte cu vârful degetelor și luând ca trei grăunțe, le-a dus la gură și a zis: „Destul este aceasta darului celui

duhovnicesc, care păzește nespurcată firea sufletului”. Apoi a zis iarăși către bătrân: „Roagă-te Domnului pentru mine, părinte al meu, roagă-te și adu-ți aminte totdeauna de ticăloșia mea!” Iar el s-a închinat înaintea picioarelor ei și îi zicea să se roage lui Dumnezeu pentru biserici, pentru împărați și pentru dânsul. Și aceasta cerând-o cu lacrimi, a lăsat-o să se ducă, suspinând singur și tânguindu-se, pentru că nu îndrăznește să o oprească mai mult; căci și dacă ar fi voit, era neoprită. Iar ea însemnând iarăși Iordanul cu semnul crucii, l-a trecut pe deasupra, precum făcuse mai înainte. Iar bătrânul s-a întors cuprins de frică și de bucurie mare, și se ocăra singur și-i era jale că nu știa numele cuvioasei, dar nădăjduia să câștige aceasta anul viitor.

Și trecând anul, Zosima iarăși s-a dus în pustie, împlinind toate după obicei, și alerga spre acea preaminunată vedenie. Și trecând lungimea pustiei și ajungând la oarecare semne, care îi arătau locul cel căutat, privea în dreapta și în stânga și, ca un vânător preacunoscut, căuta cu ochii în toate părțile, unde ar fi putut câștiga vânatul cel preaplăcut. Iar dacă n-a văzut pe nimeni, a început a plânge și, ridicând ochii la cer, se ruga lui Dumnezeu, zicând: „Arată-mi, Doamne, comoara ta cea nefurată, pe care ai ascuns-o în pustia aceasta. Arată-mi, rogu-mă, pe îngerul cel în trup, căreia toată lumea nu este vrednică a se asemana”.

Așa rugându-se, a ajuns la locul pe care îl însemna pârâul acela și, stând pe marginea lui, a văzut spre partea de la răsărit pe cuvioasa zăcând moartă cu mâinile strânse precum se cădea, iar fața având-o întoarsă către răsărit. Și alergând spre dânsa, i-a spălat picioarele cu lacrimile sale, pentru că nici n-a îndrăznit a se atinge de vreo altă parte a trupului. Și plângând mult, citind și psalmii cei potriviți la trebuința vremii aceleia, a făcut rugăciunea de îngropare și zicea în sine: „Voi îngropa oare trupul cuvioasei, ori poate nu îi va fi plăcut fericitei un lucru ca acesta?” Socotind acestea în gândul său, a văzut pe pământ lângă capul ei, scrisoarea aceasta: „Părinte Zosima, îngroapă trupul smeritei Maria în locul acesta. Dă țărâna țărânei și te roagă Domnului pentru mine, care am răposat în luna „farmutie”, egiptenește, iar grecește, aprilie, în ziua întâia, în însăși noaptea mântuitoarelor Patimi ale lui Hristos, după împărtășirea dumnezeieștii Cine celei de Taină”.

Citind bătrânul acea scrisoare, se gândea mai întâi cine este cel ce a scris-o, pentru că ea, precum zicea, nu știa să scrie: însă s-a bucurat foarte, aflând numele cuvioasei. Și a cunoscut că în ceasul în care ea s-a împărtășit lângă Iordan cu dumnezeieștile Taine, îndată s-a făcut la locul acela unde s-a și sfârșit. Și pe unde el a călătorit cale de douăsprezece zile ostenindu-se, Cuvioasa Maria a trecut într-un ceas și îndată s-a dus către Dumnezeu. Iar bătrânul, slăvind pe Dumnezeu și udând cu lacrimi pământul și trupul cuvioasei, a zis în sine: „Este vremea, o, bătrânule Zosima, ca să săvârșești cele poruncite ție. Dar cum vei putea săpa, ticălosule, neavând nimic în mâini?” Și zicând aceasta, a văzut nu departe un lemnisor mic, aruncat în pustie, pe care luându-l a început a săpa cu dânsul. Însă pământul fiind uscat, nu asculta nicidecum pe bătrânul, care se ostenea săpând și udându-se de sudori și nimic nu putea să sporească.

Atunci suspinând foarte din adâncul sufletului, a văzut un leu mare stând lângă trupul Cuvioasei Maria, lingându-i picioarele. Și, văzându-l, s-a cutremurat temându-se de

acea fiară, mai ales aducându-și aminte de ceea ce zisese fericita, că niciodată n-a văzut fiară. Și însemnându-se cu semnul crucii, a crezut că se va păzi nevătămat cu puterea aceleia ce zăcea. Iar leul a început a se apropia cu liniște de bătrân, smerindu-se prin semnele lui, ca și cum i s-ar închina. Atunci Zosima a zis către leu: „De vreme ce, o, fiară, această mare cuvioasă mi-a poruncit să-i îngrop trupul și eu sunt bătrân și nu pot să-i sap groapă, pentru că n-am nici unealtă ce trebuie la săpat și, fiind și atâta depărtare de mănăstire, nu pot să mă duc să o aduc degrab, de aceea sapă tu cu unghiile tale, ca să dăm pământului trupul cuvioasei”.

Auzind leul cuvântul acesta, îndată a săpat groapa cu picioarele dinainte, pe cât era destul ca să acopere pe aceea ce se îngropa. Deci bătrânul spălând cu lacrimi iarăși picioarele cuvioasei și mult rugându-se ei ca să se roage pentru toți, a acoperit cu pământ trupul care era gol, neavând nimic altceva decât acea haină veche și ruptă, pe care i-o aruncase Zosima dintâi, și cu care Maria își acoperise atunci oarecare părți ale trupului său, care se cădea să le acopere.

După aceea s-au dus amândoi, leul în pustia cea mai dinăuntru, ca o oaie, cu liniște s-a despărțit, iar Zosima s-a întors întru ale sale, binecuvântând și laudând pe Hristos, Dumnezeuul nostru. Și mergând în mănăstirea aceea, a spus tuturor monahilor despre Cuvioasa aceasta Maria, neascunzând nimic din cele ce a văzut și a auzit de la dânsa, încât toți cei ce au auzit măririle lui Dumnezeu, s-au minunat. Și au început a-i face pomenirile cu frică, cu credință și cu dragoste și a cinsti ziua morții acestei Cuvioase Maria. Iar Ioan egumenul a aflat niște lucruri în mănăstire, căroră le trebuia îndreptare, după cuvântul cuvioasei, pe care, cu ajutorul lui Dumnezeu, le-a îndreptat. Iar Zosima, petrecând cu dumnezeiască plăcere, când era aproape de o sută de ani și-a sfârșit întru acea mănăstire viața cea vremelnică și s-a dus către cea veșnică la Domnul, și a lăsat monahilor acelei mănăstiri nescris acolo cuvântul acesta, despre Cuvioasa Maria. Dar auzindu-l unii de la alții, îl grăiau și puneau înainte povestirea aceasta la cei ce ascultau, spre folosul de obște. Iar să fie dată în scris aceea până atunci nu s-a auzit.

Iar eu - zice Sfântul Sofronie -, povestirea aceea ce am primit-o nescrisă, am arătat-o prin scris. Dacă alții au scris viața acestei cuvioase știind-o mai bine, aceasta nu știu încă, eu însă, pe cât am putut am scris, nimic mai mult cinstind decât adevărata povestire.

Iar Dumnezeu, Care face lucruri preaminunate și răsplătește cu mari daruri celor ce cu credință năzuiesc la El, să dea plată celor ce vor câștiga folos dintr-această povestire, citind-o și ascultând-o, și celui ce s-a sârguit să dea povestirea aceasta în scris. Și să-i învrednicească pe toți părții celei bune a fericitei Maria, împreună cu toți cei ce prin gândire de Dumnezeu și osteneli, i-au bineplăcut Lui în veac. Să dăm slavă lui Dumnezeu, împăratul Cel veșnic, ca și pe noi să ne învrednicească să aflăm milă în ziua judecății la Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine toată slava, cinstea, stăpânirea și închinăciunea, ca și Tatălui și Preasfântului și de viață făcătorului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.